

AZ
ALSÓBORSODI REF. EGYHÁZMEGYE

1930. ÉVI MÁJUS HÓ 22-ÉN, MISKOLCON TARTOTT
TAVASZI RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

SZERKESZTETTE :
KISS ALBERT
EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

1930

IFJ. LUDVIG ÉS JANOVITS KÖNYVNYOMDÁJA MISKOLC

AZ
ALSÓBORSODI REF. EGYHÁZMEGYE

1930. ÉVI MÁJUS HÓ 22-ÉN, MISKOLCON TARTOTT
TAVASZI RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

SZERKESZTETTE :
KISS ALBERT
EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

1930

IFJ. LUDVIG ÉS JANOVITS KÖNYVNYOMDÁJA MISKOLC

2075/1956.

**AZ ALSÓBORSODI REF. EGYHÁZMEGYE 1930. ÉVI MÁJUS
HÓ 22-ÉN, MISKOLCON TARTOTT TAVASZI
RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK**

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E

Jelen vannak Farkas István esperes és br. Bottlik István e. m. gondnok elnöklete mellett: Szalóczy Pál, Gaál Ferenc, Tóth István, Pósa Péter, Román Ernő, dr. Enyedy Andor, Kiss Albert lelkészi, dr. gr. Haller József, Bottlik József, Zsóry Lajos, dr. Kérészy Barna, dr. Lipsey Péter, dr. Molnár Gyula, dr. Regéczy József vil. tanácsbírák; dr. Csorba György miskolci főgimn. igazgató, tanárképviselő, Péter József, vitéz Littkey György, Nagy János, Fövenyessy János tanítóképviselők, Takács Mihály, Kérész István lelkészi, Kun András és Tóth Kálmán vil. aljegyzők.

Az egyházak képviselőitében, mint fent még meg nem nevezettek: Várady Pál, dr. H. Kiss Géza, Mauritz Árpád, Molnár Gyula, Nádházy Bertalan, Komjáthy József, Bodnár Ferenc, Kocsis Jenő, Kenyeressy Károly, Solyom Gyula, Tóth Sándor, Szabó Dániel, Benke József, Geese Albert, Kiss Elek, Gombos Imre, Eötvös Ferenc, Bodolay István, Vajda Sándor, Szabó József, Bodnár Béla, dr. Pápay István, Berecz József, Szakács Pál, Derencsényi István, Szendrey László, Horváth József, Gyarmathy Béla, Horváth Bertalan, Ferenczy Dániel, Rác Károly, Gere Lajos lelkészek; Kigyóssy Dezső, Keresztury József h. lelkészek, Nagy Sándor, Nagy József, Hlovay Ferenc hitoktató lelkészek. Zsiros Lajos, Kiss Bertalan főgondnokok. Miskole képviselőitében: dr. Gálffy Ignác, dr. Kovács Kálmán, Nemes Árpád, Pósa Erzsébet, Pósa Jolán, Dósa Irma tanítónők, Zarándy Bertalan, Tankó István, Belényi Gábor, Kalász István, Tokaji N. Kálmán, Marflág Lajos, Győr István, Csorba János, Vitályos János, Berecz Pál, Barsy Lajos, Orbán József, Balázs István, Horváth Lajos tanítók s gondnokok, presbiterek, érdeklődők szép számmal.

Elmaradásukat igazolták: Bay Bertalan t. bíró, Bársony György, Szabó András, Kovács Károly, Molnár Béla, Maklári Pap Ernő lelkészek.

1. Gyülekezeti éneklés után Farkas István esperes bibliaolvasás után a szív mélyéből fakadó, a lelkeket Istenhez emelő buzgósgósgos könyörgésben kéri az egek Urának áldását a közgyűlés végzendő munkálkodására.

2. Elnöklő esperes, a tagok számbavétele s az elmaradottak igazolása után, szeretettel köszönti a közgyűlés alkotó tagjait s a megalakult gyűlést megnyitja.

3. A gyűlés megalakulása után Takács Mihály egyházm. aljegyző kér szót napirend előtt:

A tegnapi, május 21-iki nap — úgymond — útjelző egyházmegyénk történetében. Nem mehetünk el szótlánul annak felejthetetlen mozzanatai mellett a belső ember őszinte megemlékezése nélkül. A tegnapi nap volt szeretett esperes urunknak 25 éves lelkési s pár nappal előbb 25 éves házassági évfordulója. Utóbbi esendőben, legszűkebb családi körben ünnepelte meg, előbbit azonban nem engedte nyom nélkül elrepülni egyházmegyénk közvéleménye. Egyházmegyénk és annak lelkési testülete ugyanis még a mult esztendőben kimondotta, hogy köztisztelettől övezett lelki vezére 25 éves lelkési szolgálatának évfordulóját jubiláris ünnepség keretében kívánja megünnepelni s felteszi ez ünnepségre a koronát azzal, hogy egyházi beszédeiből kiad egy kötetrevalót az egyházmegye költségén. A kötet megjelent, minden református és magyar lélek gyönyörűségére és lelkiépülésére. Maga az ünnepség pedig a szeretet és ragaszkodás oly imponáló megnyilvánulásával ment végbe május 21-ikén délután 6 órakor a Kossuth-utcai templomban, amely messze felülmulta az eféle ünnepségeket külső fényben is, melegségben is: itt nem a szem és fül, hanem a szív és a lélek ünnepelt.

Megszámlálhatatlan tömeg szorongott a templomban, amikor fölesendült a hálás szívek éneke: Im bėjöttünk nagy örömmel... s Nádházy Bertalan, diósgyőr-vasgyári lelkész mélységesen buzgó imádságával együtt repültek fel az egybegyűltek érzelmei a magasságos Isten királyi zsámolya elé. Román Ernő egyházmegyei tanácsbíró nemesveretű egyházi beszédekben lélek szerint tett bizonyosságot arról, hogy a tisztességtelenségnek most nem emberi hiúság az alapja, hanem Isten dicsőségét szolgáljuk vele. Fordulatos, gyönyörű gondolatokban gazdag beszédét áhítatosan hallgatta az ezernyi-ezer főből álló, mindenféle felekezeti közönség.

Majd alsóborsodi egyházmegyénk nevében Bottlik István egyházmegyei gondnok, a miskolci ref. egyház nevében dr. Enyedy Andor, az egyházmegye lelkészei és tanítói nevében Pósa Péter tanácsbírák köszöntötték a jubiláns esperes-lelkészt a szív mélyéből fakadó, remekbe szabott beszédekben, míg Farkasfalvy Farkas Géza abauji e. m. gondnok egyházmegyeje, Hubay Mihály tanácsbíró a felsőborsodi lelkészek, Nagy József hitoktató lelkész a volt s. lelkészek, Román Mancika a leánygimn. tanulók nevében röviden, de talpraesetten, kedvesen üdvözölték az ünnepeltet. Közben vitéz Sáfrán Géza altábornagy olvasta fel az Országos Kálvin Szövetség meleg üdvözlését s tolmácsolta a magáét.

Farkas István esperes a mélységes meghatottságtól elfogult hangon, de magasan szárnyaló, költői szépségű beszédben egyszerre tolmácsolta köszönetét az üdvözlésekre, amely a munkás, Istenével harmóniában élő, alázatos, szerető szívnek volt a bizonyoságtétele.

Az üdvözlések közben és után a vitéz Littkey György karnagy vezénylete alatt álló Miskolci Ref. Vegyeskar és a Ráczy Árpád vezetése alatt álló Miskolci Mezőgazdák Férfikara felemelő, művészi szépségű ének-számái élénkítették az ünnepséget, melyet közének és a Hymnusz rekesztett be.

Indítványozza e. m. aljegyző, hogy amidőn egyházmegyénk e helyről is igaz tiszteletével, ragaszkodó szeretetével és nagyrabecsülésével köszönti jubiláló esperesét s hozzá méltó lelkületű élete társát: egyben tolmácsolja hálás köszönetét az összes szereplő egyéneknek és testületeknek. Nádházy Bertalan imádságát, Román Ernő tanácsbíró egyházi beszédét, br. Bottlik István e. m. gondnok, dr. Enyedy Andor és Pósa Péter tanácsbírák üdvözlő beszédeit, valamint esperes urunknak ezekre adott válaszát pedig — örök emlékezetnek okáért — örökítse meg mai gyűlésének jegyzőkönyvében.

Egyházmegyei közgyűlés, amidőn a 25 éves házassági forduló alkalmából hódoló tisztelettel köszönti esperese mellett az ő fenkelt lelkületű hitvesét, szül. Nagy Erzsike nagyasszonyt: a lelkészi jubileum alkalmából egyben Isten iránti élységes hálával teszi le ezúton is Farkas István esperes előtt a tiszteletnek, az elismerésnek, a nagyrabecsülésnek és ragaszkodó szeretetnek koszorúját, mint akinek negyedszázados lelkészi és hat éves esperesi szolgálata Isten oltárán az Örökkévaló dicsőségért égő tűz volt eleitől kezdve. Ez a csontiba rekesztett tűz lobogott a lelkében akkor, amikor ládaházai és miskolci gyülekezetének szószékén hirdette az örök Isten akaratát, Megváltójának evangéliumát, az emberszeretet felséges igéit, a hazaszeretetnek az ő ajkáról csodálatosan szépen zengő himnuszát s minden drága eszményt, ami széppé teszi a világot. Ez lobogott a lelkében, mikor mint esperes — sokoldalú lelkészi és közéleti munkássága mellett, — szinte emberi erőt meghaladó energiával végezte teendőit, látogatta a gondjaira bízott gyülekezeteket, egyetértést, békeséget teremtve a háborgó szívek között, a Krisztus lelkéből nyert fényt mindenfelé szétárasztva, hogy az életének ragyogó példájával bizonyítsa be, hogy „mindenki olyan boldog, ahogy szeretni tud.“

Aljegyző indítványát egyhangúlag fogadja el közgyűlésünk s amidőn egyeseknek és testületeknek, kik az ünnepség fényét és bensőségét közreműködésükkel emelték, hálás köszönetet mond: az elhangzott beszédek, esperes ezekre adott válaszával együtt — örök emlékezetnek okáért — jegyzőkönyvében megörökíteni elhatározza.

Az ünnepségen elhangzott beszédek jelen jegyzőkönyv Függelékében olvashatók.

4. Szavazatbontó bizottság jelenti, hogy az üresedésben lévő egyházmegyei egy lelkészi és Két világi tanácsbírói tisztségre a gyülekezetek túlnyomó többsége (Kiss Albert e. m. lelkészi főjegyzőt, illetőleg dr. Molnár Gyula e. m. ügyészt és dr. Regéczy József vil. főjegyzőt választotta meg.

Egyházmegyei közgyűlés mindhármukat megválasztott tanácsbírákul jelenti ki, akik mint régi, kipróbált hűségű munkásai egyházmegyénknek, az elnökség meleg üdvözlő szavai s az eskü letétele után, emelkedett szavakban ajánlják fel magukat egyházmegyénk további szolgálatára s helyüket elfoglalják a tanácskozó asztalnál.

5. Olvassatik Szabó András mezőkeresztesi lelkész, e. m. tanácsbírónak — megrongált egészségi állapota miatt — tanácsbírói és számvevőségi tisztségéről való lemondása.

A lemondással kapcsolatban elnöklő esperes mutat reá Szabó András érdemekben gazdag életére, majd Bottlik József vil. tanácsbíró méltatja nagy elismeréssel és meleg érzelmek között lemondott tanácsbíró egyházi és közéleti működését. Benne valósággal inkarnálódott az ember, az egyház és hazaszeretet, melyet minden vonalon sokszor megbizonyított igaz baráti szívével egyben.

Egyházmegyei közgyűlés maga részéről is mély sajnálkozással értesül a Szabó András tanácsbíró megmásíthatatlan elhatározásáról s szívesen is marasztaná a hűséges sáfárt, aki több mint másfél évtizeden keresztül volt alsóborsodi egyházmegyéinknek fáradhatatlan buzgóságú tanácsbírája s évtizedeken keresztül körlátogatója. Feladatát mindig mint szóki-mondó, egyeneslelkű, egész ember végezte, aki sohasem tért ki a kötelességteljesítés elől. Tekintettel azonban arra, hogy esperes is hiába igyekezett őt tisztségeiben maradásra bírni: lemondását közgyűlésünk azzal a kívánsággal fogadja el, hogy a kegyelem Istene vegye le vállairól a megpróbáltatások keresztjét, adja vissza előbbeni egészségét, hogy még sokáig munkálkodhassék Isten országának gyönyörűséges mezőin.

6. Szabó András lemondásával egy számvevőségi tagság megüresedvén: egyházmegyei közgyűlésünk e helyet Pósa Péter tanácsbíróval, a számvevőségi előadói helyet pedig egy akarattal Komjáthy József diósgyőri lelkésszel tölti be.

7. A megüresedett egyházmegyei lelkészi tanácsbírói tisztségre, valamint az e. m. lelkészi és vil. főjegyzőségre közgyűlésünk a szavazást elrendeli s a szavazatlapok beadási határidejéül július 15-ét jelöli meg.

8. Dr. Molnár Gyula e. m. ügyész tanácsbíróvá választatván, helye megüresedett.

Közgyűlésünk dr. Kovács Kálmán miskolci ügyvédet, a miskolci egyház lelkes buzgóságú tagját választja egyhangú szavazattal egyházmegyei ügyésszé, aki a hivatali esküt letévén, örömmel ajánlja fel magát az egyházmegye szolgálatára.

9. Takács Mihály aljegyző felolvassa az esperes következő hivatalos jelentését:

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

A megtisztelő szeretetnek tegnapi gyönyörűséges megnyilatkozásai, mellyel csekélységemet 25 éves lekipásztori szolgálatom elérése alkalmából egyházmegyénk minden rendű és rangú tagjai körülvettek, szívem utolsó dobbanásáig tartó, feledhetetlenül kedves emlékeim maradnak. Esperesi jelentésem bemutatása előtt elmulaszthatatlan kötelességemnek ismerem, a keresztyén ember alázatosságával, könnyhullatásra még mindig készen álló szívem vallomásával, hála és köszönet szavaival leróni adósságomat a még sem is érdemelt kedves figyelmükért.

Őszintén megvallom, hogy egyházmegyénk ama nemes cselekedetével, hogy evangéliumi bizonyúságtévéseimből egy kötetet átadhattam a nagy nyilvánosság számára: ezzel a jubileumi emléknyujtással nékem kibeszélhetetlen örömet szerzett. Nem a könyvírás dicsőségéért lett kedves számomra a lelkésztestvérek, gyülekezeteink és világi uraink áldozatos segítése, hanem azért, mert a lelkem mélyén égő, Krisztus gyújtotta tüzek fényes melegéből — ha több nem, legalább egy sugárnyi! — eljuthat így a boldog holnapokat velem együtt olyan nehezen váró, az én szolgálati helyemtől távolabb eső magyar kálvinista gyülekezetek lakóihoz is.

Én Isten kezére hajtva fejem, az igazán boldogok megszentelt örömeivel áldom az Urat, hogy sok gyarlóságaim dacára is, annyi jókívánságokkal s annyi szeretettel hajlítottak felém s azt cselekedteték, hogy lelkipásztori őrtálló helyemen való forgolódásomról emlékjel állításához, megkésztetéséhez segítettek.

Ime, én újból ígéretet teszek előttetek, hogy míg Isten életemnek kedvez, míg közöttetek való vezérekedésem Istentől elrendelt ideje tart, igyekezni fogok a szolgálatban, az alázatosságban, a testvéri hűségben, a békét mindenütt keresni vágyódó szeretetben még több több buzgósággal sáfárkodni közöttetek.

Aldjon meg az Isten téged, nagyon szeretett egyházmegyém!

A hála és köszönet szavai után rátévén kezemet az ekeszarvára, mindenekelőtt pár szóban felvilágosítást és biztatást kívánok nyújtani néhány, mindnyájunkat érintő dolgainkban.

A közeli napokban az országos zsinat egyházi törvénykönyvünk talán legfontosabb részét, az egyház alkotmányáról és kormányzatáról szóló törvénytervezetet tárgyalta le. Egyházmegyénk elválasztottjaival élénk figyelemmel kísértük a tervezetet s vettünk részt a törvényalkotás nagy munkájában. Jól eső örömmel tehetünk bizonyúságot arról, hogy a máskülönben ridegnek tetsző egyházkormányzati paragrafusokba is nagy egyetakarással bekívánkozott a keresztyén ember Istentől nyert megbízatásának, küldetésének, istenfiúságra rendelt életünk nagyszerű feladatainak kidomborítása. Az isten lelke él és munkál a megkésztített törvény sorai között. A törvénynek immáron lesz lelke is. A lelki munkák minden fajtája intézményesen kapcsolódik bele tennivalóink paragrafusaiba. Több kívánatuk ezután az állások elnyerésénél, a jogok és köteleességek gyakorlásánál a hitből, mint eddig. Magasabb tisztségre nem lehet immár beválasztani olyanokat, kik az alulról megkezdett gyülekezeti munkákból tevőlegesen nem vették ki a részüket. Nem lehet többé magasabb egyházi állás betöltője az, akinek számára ismeretlen munkamező például a presbiteri munkák tennivalója. A hitüket eselekedeteikkel és példás életükkel megmutató bizonyúságtévé lelküket kell majd megkeresnünk egyházmegyei és egyházkerületi ügyeink intézéséhez. Több kívánatuk meg majd a hitűségből, keményebb lesz a fegyelem, a felelősség jobban kitetszőbb, mint eddig volt s a szolgálat kötelességei és kötelezettségei nyilván kitetszőkké lesznek.

Templomlátogatás, az Ige hallgatása, a szakramentumokkal való élés kötelezetten iratnak elő különösképen azok számára, akik irányításra, vezetésre hivatvatván el, szükségképen kell, hogy a világ világossága, az élet szavai legyenek valójában.

Szigorú rendelkezések hoztattak a nagy gyülekezetek olyatén berende-

zésére, hogy a lelkipásztori munkák elvégzésére a részekre osztással megadassék a lehetőség.

Minden intézkedés megtéetett arra nézve is, hogy a régóta húzódo törvényalkotás nagy munkája befejezést nyerjen az 1931. esztendő végéig, amikor is, a minden részletében megkészített törvénykönyvünk birtokában, egységes nekilendüléssel indulhat el egyetemes egyházunk, egyetemes nagy céljaink megvalósítása felé.

A jövő év tavaszára maradt az adóügyi törvény végleges, egyöntetű megalkotása. Ahol a progresszív adózás behozatala napjainkban kopogtat a gyülekezetek ajtaján, azokat kérem kell, hogy várják meg a jövő esztendőben megkészítendő adóügyi rendelkezéseket, mert majd ezek alapján kell minden egyházban újólag, egységesen intézkedni a sok háborúságra alkalmat készítő fontos ügyben.

A lelkészi nyugdíjtörvény rendezése is a jövő esztendő feladatai közé soroztatott. Lelkészek, lelkészözvegyek és árvák panaszos sorsának jobbrafordulását várjuk az új nyugdíjtörvénytől. Annyi kétségtelen, hogy bár temérdek teher alatt nyög a ma lelkipásztora, a nyugdíjügy rendezése a mi terheink nagyobb arányú emelése nélkül nem lesz megvalósítható. Készülnünk kell előre a súlyosbodó terhek hordozásához. Mert vállalnunk kell ezeket, hiszen rólunk és a mi házunknépéről van szó.

Az új törvénykönyv megjelenését illetőleg legyünk jóreménységgel.

A magas állammal való viszonylatunkban egy és más miniszteri rendelkezés miatt gyakorta háborog sokaknak lelke. Fájdalmas problémáink között különösen három olyan áll homloktérben, amelyik mindenike miatt zavar, nyughatatlanság és elégedetlenség mutatkozik sok helyen.

Első a tanítói nyugdíjjárulékok évek óta rendezetlen s elbírhatalanul magasra történt felemelésének ügye. Sok egyházban ezekre rúgnak már a fizetetlen hátrálékok. Itt-ott megjelent már az adós egyházakkal szemben a végrehajtást elrendelő leirat is.

Meggyőződtem arról, hogy gyülekezeteink nagyobb része képtelen fizetni e súlyos adót. De mivel tudomásom van arról, hogy felettes hatóságaink — állami és egyházi hatóságaink — mindent elkövetnek arra nézve, hogy a tanítói nyugdíjjárulékaikat a politikai község terhére írják elő, legyünk hát jó reménységgel és csendességben. De viszont figyelmeztetnem kell azokat az egyházakat, ahol az anyagi előfeltételek megvannak e járulékok fizetésének teljesítéséhez, ott pontosan fizetendők a járulékok mindaddig, míg ez irányban más rendelkezés nem adatik le hozzánk. A felszaporodott adósságokért a fizetéképes egyházak vezetői felelősek.

A mult esztendő végén kiadott ama miniszteri rendelet, amely az egyházi adók újfajta behajtására vonatkozólag jelent meg, nagy izgalmat keltett sokaknak lelkében. Többen azt olvasták ki e rendelkezésből, hogy az állam az adóhivatalok segítségével ezután az állami adóknak csak tíz százalékáig terjedhető egyházi adók behajtására nézve nyujt segítséget. Megnyugtathatok mindeneket arról, hogy e hivatkozott miniszteri rendelkezés már helyesbítettett s egyházi adóhátrálékok behajtásánál annyi leendő a változás, hogy a hátrálékok kimutatását évenként egyszer és pedig minden évben november 1—15 napjai között kell az esperesi hivatal közbejöttével a magyar királyi adóhivatalhoz eljuttatni. Előre figyelmeztetek azért minden gyülekezetet arra, hogy az egyházi tartozásokat minden esztendő november elsejéig igyekezzenek befizetni s egyben e helyről figyelmeztetem

lelkésztestvéreimet, hogy a hátrálek-kimutatásokat november elsejére hivatalomhoz felterjesszék.

Nagyon fájdalmas és igaz panasza a tanítóságnak az, hogy a tanítói fizetések értékegysége, a túlságosan magas búzaár megállapításával, a tanítói fizetéseket sok helyen hihetetlenül alacsonyra szállította le. Az is fájdalmas panasz, hogy a kántorságért kapott egyházi eredetű fizetések a tanítói fizetésbe beszámíttatván, a kántori munkát végező tanítók a kántorságért jóformán semmi fizetésben nem részesülnek.

Tisztelettel indítványozom, hogy ez utóbbi két panaszos ügyben írjunk fel a Főtiszteletű Egyházkerület útján az illetékes helyekre, a tanító-ság igazságos kérésének meghallgatását és teljesítését kérve.

Egyházmegyénk mult esztendei életében valami különös zúgolódásra való jelenteni való nem történt.

Nagy örömömre szolgál bejelenteni, hogy egyházmegyénk gyülekezetei mindegyre jobban kezdik megérteni és átélni ama Krisztustól tanult elgondolásmat, hogy a békességet még áron is igyekezzenek megvenni mindenütt. Ez évben igazán kevés érdemem van abban, hogy bírósági tárgyalás anyagául szolgálható peres és vitás ügyek nem hozattak az egyházmegye elé. Ismeretlen fogalom minálunk a bíróság előtt való civakodás. Nagyon köszönöm ez irányú jó igyekezetekben való segítségeteket. Ha bajok vannak, nem sajnáltam és ezután sem fogom sajnálni a fáradságot kimenni közétek, lecsendesíteni a háborgókat, apostolkodni a béke megkésztetésében. Ez a mi tisztünk, ez a küldetésben járásunk egyik feladata.

Az egyházlátogatóság jelentéseiből a fejlődés, a csendes, békés előrehaladás, az alkotómunkák sok bizonyosságait jelenthetem be. A lelki munkák terén további nagy nekilendüléssel végeztetnek a belmissziói és Kálvin-szövetségi munkák. Lelkészek, tanítók és presbitériumok mindjobban kezdik megérteni az idők jelcét és vállvetett munkával építgetik Isten földi országát.

Csak egy téren van visszaesés. A szegénység, a paizsos férfiú: a nincstelenség több lelkésznel, több parókián megjelent. Egyházmegyénk a multban a pontos fizető egyházmegyék közé volt besorozva. Sajnos, ez évben a hátrálékosok közé kerültünk. Különösen az országos lelkészi nyugdíjintézeti járulékokkal maradtak adósok többen. E tekintetben szeretem hinni, hogy ez az esztendő utolsó hátrálékos esztendőnk lesz. Nyomatékosan fel kell hívnom lelkész testvéreimet, hogy a lélekszám és teherbíróképeség alapján megállapított különféle kivetések összegeit igyekezzenek mindig annak idejében beszédetni és befizetni.

Azzal csak magának árt minden lelkész és egyház, ha az adósságokat növekedni engedi. Hátrálékainkat más nem fizeti ki s a felszaporodott két esztendő terhét sokkal nehezebb kifizetni, mint az egy esztendeit. Gyakoroljuk magunkat még jobban, mint eddig a lemondásban: a takarékoság terén legyünk kitartóbbak, mint eddig. A rendes fizetést illetőleg tegyünk meg mindent arra nézve, hogy egyházmegyénk jó hírnevét e téren is újból visszaszerezzük.

Járásonként ma csak azokról az egyházakról emlékezem meg, ahol építkezések, vagy nagyobb, kiemelkedő események történtek.

A miskolci járásban: Miskolcon új névtantermes iskola, gyülekezeti ház, a martintelepi új templom építésén buzgólkodnak.

Martin-telep a miskolci egyház, az egyházmegye, az egyházkerület hozzájárulása s a nagyméltóságú miniszter úr kongruaengedélyezése alapján anyaegyházzá alakult. A hivatalos formák betartása után, az egyházmegyétől kapott felhatalmazás alapján, a martintelepi gyülekezet kívánóságára ez év január 26-án a rendes lelkészválasztást megejtettem. Meghívás útján az öt esztendő óta Martin-telepen segédlelkészkedő Illosvay Ferencet választották meg a gyülekezet első lelkészéül. A templom pár hét alatt teljesen készen várja már az új lelkipásztort. Lelkészlak ugyan még nincsen, de jó az Isten és az áldozatos szeretet munkáival az is majd elkészül. Egyelőre kétszobás bérelt lakással a lelkész állandó szállása biztosítva van. Illosvay Ferenc jelenleg még a miskolci egyház egyik s. lelkésze, de kérem mai gyűlésünkön az ő beerősítését, a rendes lelkészi állás betöltésének jóváhagyását. Rendes lelkészi állásába való beiktatása a nyár folyamán fog megtörténni. Ifjú lelkésztestvérünket e helyről is szeretettel üdvözlöm s a reá váró felelősséggel teljes nagy munkák végzéséhez kitartást és apostoli buzgóságot kívánok.

Hejőcsaba új templomtornyot építtetett s gyülekezeti házat bővített nagy költséggel. Szirmán orgonát készíttettek az áldozatos szeretet munkáiból. Diósgyőr új tanítói állást szervezett. E járás egyházlátogatói az elragadtatás hangján tesznek jelentést az eredményes és áldott gyülekezeti munkáról.

Az emödi járásban: Vatta, Emöd, Aranyos, Harsány részint már építette, részint most építeti új iskoláit. Hejőszalontán csak várják a segítséget s a régi iskola mindegyre jobban pusztulással fenyeget. E kicsi gyülekezetben a lélek kész, csak a test erőtlen, az egyházlátogatóság jelentése szerint jóakarátú emberek tanyái ezek a gyülekezetek.

Az egri járásban: Noszvaj óriási terheket vállalva, a méltatlan meghurcoltatásokat kiállva, díszes új templomát felépítette. 95.000, azaz kilencvenötezer pengő költséggel. Istennek hála, kész. Tőkesegélyre az évi ezer pengővel segélyezettek közzé sikerült bejutnia. Ez a segítség talán enyhíteni fog temérdek baján. — Eger fáradságot nem ismerő főgondnoka és lelkipásztora lótnak-futnak mindenfelé, hogy a nemsokára felépült gyönyörű szép templomuk megépítéséhez szükséges költséget előteremtsék. Évi 2000 pengő tőkesegélyben részesültek; fájdalom, a költsön megszerzésénél még eddig szinte elháríthatatlannak látszó akadályokkal küzdenek. Eger kálvinistáira jellemző szép bizonyágtevés, hogy a templomépítés fedezetlen terheit közadakozás útján teremtik elő. — Mindenki maga jelentkezik a ráeső terhek hordozására. Kísérje minden áldásunk a templomépítés nagy munkáját végező gyülekezet nagyjait és kicsinyeit. — Heves templomát kijavíttatta. Sok adóssággal küzd s a napokban várja iskolaépítési ügyének végleges eldülését. Cserépfalu két tantermes új modern iskoláját adta át ez évben a használatnak s két új tanerőt állított be a gyermeklelkek nevelésére. Maklár új lelkészét várja. Várja az új lelkésztől azt velünk együtt, hogy a tanulók csekély száma miatt beszüntetett tanítói állás újból való megszervezése áldott munkáját vegye kezébe. Maklár ez évben már rendes tanítót nem tarthatott. Kisegítő tanítóként, úgy hallom, egy áldott munkást leltek. De a dolog így nincsen rendén. Egy elmúlt haranggal itt is több lett. — Noszvaj egyik szórványának van feltüntetve: Novaj. Noszvajtól való távol fekvése miatt a hívek lelkigondozása nem gyakoroltatik. Maga az egyház azt kéri,

hogy Novaj valamelyik közelebb fekvő gyülekezet őrizetére bízassék. Kérem intézkedésüket. Ebből a járásból is csak jót jelentenek.

A poroszlói járásban is bezárult egy régi iskola kapuja. Az újlőrincfalvai államsegélyes tanítói állás beszünttetett. A tanítónó mult év december 31-én történt halála után a lelkipásztor vezetése alatt állanak a növendékek. Poroszlóra vannak beírva magántanulók gyanánt s ott tesznek majd vizsgát. Minden elismerésünkre érdemes a kettős munkát végző ifjú lelkipásztor. Ez évre 160 pengőben egyezett meg híveivel a tanítói munka végzéséért. Jövőre évi 200 pengőben kéri ennek a megállapítását a tanítói javadalom terhére. Tisztelettel kérem e nagyon méltányos összegnek részére való kimondását s elhatározását. — Átány lelkésze beteg. Egy évi szabadságon van. A szájról-szájra járó mende-mondák elkerülése végett bejelentem, hogy az orvosok bizonyítványa szerint neki kezelés alatt kell állania. Azok a rosszelkű híradások, amelyek nekem is sok kellemetlen órát szereztek már, hogy a lelkész helyét új lelkésszel akarjuk betölteni, légből kapott gonosz koholmányok. A lelkész egy évi betegszabadságon van s gondoskodtam arról, hogy a lelkipásztori munka végzésére helyettes lelkész legyen a gyülekezetben. Annyi igaz, hogy ebben a gyülekezetben váratlanul megszorodtak az adósságok, de bizony igaz az is, hogy az iskolák fenntartásának súlyos terhei miatt még az átányi nagy gyülekezetnek is nehéz ma az élet. A járás gyülekezeteiben rend és béke honol.

A mezőcsáti járásban: Mezőcsát, Tiszatarján, Ároktő új iskolákat s Mezőcsát gyülekezeti házat is építettek. Az őrtállók e járásban vigyáznak, ébren vannak mindenütt.

A mezőkeresztesi járásban: Mezőkövesd ama kérését jelenti be, hogy presbitereinek számát tízről tizenötre emelhesse fel. Sajnálom, de e kérés teljesítését nem javasolhatom. A nemsokára kezeink közé kerülő új egyházi törvénykönyv az egyházak új berendezkedésére is intézkedni fog. Addig türelmet kérek. Mezőkövesden különben, őszintén megvallom, valami belső betegség jeleit látom egy pár hónap óta. Nincs meg az a béke, amelyet én olyan nagyon kívánatosnak szeretnék látni. Ha Isten éltet, a közeli hetekben személyesen akarok kiszállani s megpróbálom a felkavart hullámokat lecsendesíteni. Borsodgeszt lelkésze nagy utánjárással, fáradságot nem kímélő sok munkával meglepő olcsó áron két új iskolai tantermet építtetett. Új tanítónői állás is megszerveztetett. Elismerésre méltó munkát végzett...E járásban is az ősök nyomában járnak.

Az ónodi járást én magam is bejártam. Jóakarató, buzgó munkások seregét láttam mindenütt. Böcs és Ónod iskolákat és tanítói lakást; Ládháza, Mályi új iskolákat építtetett. Mindenik iskola, de különösen a böcsi és ónodi dicsekedésére válhatnak bármelyik városi gyülekezetnek is. Mindenütt nagy meglepéssel láttam a felfelé törő életet. — Nem hagyhatom említés nélkül, hogy Mezőnyéken dr. Regéczy József harangot, a gyülekezet harangállványt és harmóniumot csináltatott.

A tiszamenti járásban: Tiszaoszlár új iskolája építését befejezte. Tiszapalkonya temploma tetőzetét megújította; nagy költséggel ez is, az is. Megelégedett, sok anyagi bajok küzdelmei között is Istenben bízó, áldott gyülekezetek!

Minden járásból felsír a panasz kiáltása, hogy szegénykedünk, itt-ott majdnem kolduskodunk. Én meg a próféták lelkével kérlek mindnyájan

titeket, hogy vigasztaljátok az én népcmet s hogy a jobb napokat váró reménységünkben meg ne szégyenüljeteK.

Kedves kötelességet vélek teljesíteni azzal, hogy szívem szerint való igaz örömmel, belső emberem imádságra késztető áldáskívánásával hajtom meg elismerésünk és ragaszkodó szeretetünk zászlóját Szalóczy Pál lelkész-testvérünk előtt, aki Isten segédelmével mint 40 esztendő óta szolgáló, rendes lelkipásztor hirdeti nagy eredménnyel az evangéliumokban kijelentett Isten igazait. Ugyanannyi esztendő óta áll előttünk vele szívben és lélekben egygyéforrott áldottlelkű hitvestársával együtt, gyönyörűséges szép, tiszta életükkel a nemesen ideális kálvinista papok eszményképeül szolgálható szépséges családi élet példájául. Szelídségével, imádkozó életével, irodalmi sikereivel mindenképen rászolgált Szalóczy Pál arra, hogy mindkettőjük nevét imádságunkba foglalva, az örökkévaló Istentől kérjünk reá s reájuk minden áldást. Isten áldja, védje őket sok-sok hosszú éveken át.

Tetszett Istennek, hogy ez az esztendő jubileumokkal gazdag év legyen. Van a mi lelkészkarunknak egy másik érdemes tagja is, aki az élet egy kiemelkedő határmegyéjéhez érve, 25 esztendő s hűséges, becsületos, sikerekben gazdag lelkipásztorokodás nagyszerű munkáira tekinthet vissza. Ne feddjeteK meg érte, ha bizonyos elfogódottsággal emlékezem e lelkész-testvérről. Hiszen együtt töltöttük el, jórészt egy egyházmegyében ifjúságunk s férfikorunk munkabíró legszebb esztendeit. Bizonyoságot teszke róla szívem szerint, hogy az apostol szerint való egy cél szolgálatára állította oda erőinek legjavát. Gyülekezete vezérkedése alatt egyike a legrendezetebb, legkívánatosabb helyeknek. Egyike ő azoknak a lelkipásztoroknak, akik szeretik a népet, tettetés nélkül, igazán. Értük fárad, velük törődik reggeltől késő estig. Övé a nép jó és balsorsának fele. Tipikusan kálvinista pap, külső és belső életében. Hitvallásra mindig kész lelkipásztor s bizony az ő élete nem drága néki, csak hogy hűséggel végezze el pályafutását. Ha volna e fajtából csak egy jőnehány vitéz katonája Isten ügyének, akkor a Krisztus királysága diadalmasan megvalósulhatna igen hamar az emberszívekben. Gyülekezeti építő munkái, szociális alkotásai mellett elismerést nyert kezelője a tollnak is, kinek írásaiból erő és lélek árad. Lelkészesgyüleületünk jelenlegi elnöke: Pósa Péter cserépfalusi lelkész ez az érdemekben gazdag lelkipásztor. Bizonynal mondom, hogy méltán rászolgált eddigi életével arra, hogy egyházmegyénk minden tagja, nagyok és kicsinyek, igaz érzések tisztességtételével álljanak meg előtte. Méltó arra, hogy imádkozzunk érte, hogy áldja meg őt az Isten, még sok hosszú éveken át testi, lelki erejének teljességével, hogy legyen, mint eddig volt, mindig dicselkedésünk.

Báró Bottlik István urat, egyházmegyénk szeretve tisztelt gondnokát, méltán megérdemelt nagy kitüntetés érte akkor, midőn őt Borsod vármegye megható módon kinyilatkoztatott akarásával, a főrendiház tagjai közé beválasztva, a magyar embert érhető egyik legdiszesebb méltóságra hívta el. Kerületének negyedszázadon keresztül volt mindenek által szeretett képviselője s erre a negyedszázados érdemes munkára, a ragyogó korona gyanánt hajolt a többre való elhívás tisztessége. Szeretettel köszöntjük őt új őrtálló helyén. Isten áldása kísérje sok jó munkája elvégzésében.

Szeretettel üdvözlöm e helyről is Gaál Ferenc lelkésztestvérünket értékes prédikációs könyve megjelenése alkalmából: úgyszintén Dr. H. Kiss

Géza testvérünket is újabb irodalmi sikerei, megjelent könyvei alkalmából. Mindkettőjük alkotásait ajánlom egyházmegyénk pártoló szeretetébe.

Kerekes Zsigmond volt maklári lelkész, csendben és alázattal végzett lelkipásztori munkáiban megfáradva, nyugodalmat kívánt. Május 1-től saját kérelmére a nyugdíjas lelkészek seregébe vétetett fel. Poroszlóra áttett szállásán élvezze még sok éven át azt a nyugalmat, amelyet Istenétől vár. Mi mindig szeretettel emlékezünk a jószándékú testvéréről s áldást kívánással boesátjuk el őt körünkéből.

Dr. Molnár Gyula volt egyházmegyei ügyészünk tiszteletdíját ez évben is a nevét viselő alapítványhoz kívánta csatoltatni; Kun András úr a tiszaszlári árvák javára ígéletbe tett évi 10 q búza árát ez évben is pontosan beszolgáltatva. Hálás köszönet illesse mindkettőjüket a nemes példamutatásért s az áldozatos szeretetért.

Tanítóváltásokról őszi gyűlésünkön a tanügyi bizottsági elnök úr fog beszámolót adni. Legyen szabad azonban e helyről már most, az emlékezés egy egyszerű virágszálát ráhelyeznem mult év december 31-én váratlanul elhunyt újlőrincfalvai tanítónő: Gyurkó Erzsébet sírjára. A reá bizottakon hív volt itéletünk szerint. Kegyelettel zárjuk szívünkbe emlékezetét. Jelentem, hogy időközi megerősítésre a következő helyeken volt szükség: Böcs, Ónod, Cserépfalu, Egerlövő, Miskolc iskolaépítési kölcsönösnek és építési szerződéseinek sürgős jóváhagyása ügyében. Ezekon kívül Cserépfalu haszonbérleti és adás-vételi, Martin-telep templomépítési szerződéseit is jóváhagytam. Tisztelettel kérem ezirányú intézkedéseim megerősítését.

Hitoktató lelkészek kis csapata a régi hűséggel szolgál. Soraikban annyi a változás, hogy Egerből László Ödön rendes lelkészi szolgálatrar hívatott el. Utódja Paulik Béla, akit testvéri szeretettel köszöntünk egyházmegyénk lelkészei között.

Segédlelkészeink a következő helyeken végzik munkájukat: Miskolcon: Illosvay Ferenc, Szabó István, Császár József és Eröss Gyula. Atányban: Keresztury József. Diósgyőrben: Falucskai Benjámin. Hevesen: Mikola István. Mezőkövesden: Szombathy László. Mezőcsáton: Perjéssy László. Mezőkeresztesen: Arday László. Poroszló: Mikes Zoltán. Tizzaszederkényben: Nagy Elek. Makláron: Kigyóssy Dezső. Bár vannak jelentkezők, nagy sajnálatomra több segédlelkészt nem tudok elhelyezni.

A mult évben a Főtiszteletű püspök úr támogatásával sikerült megvalósítani azt a régi vágyamat, hogy református híveinktől is szívesen felkeresett Parád-fürdőn, a nyári két hónapon át, vasárnaponként a mi lelkipásztoraink is hirdessék Isten igéjét. A fürdőn szállást és teljes ellátást ingyen ad a fürdőigazgatóság minden vasárnapra. Utiköltségükről pedig — az egyházkerületi pénztár által kiutalt évi 120 pengőből — én gondoskodom. Ez évben is küldök ki lelkipásztorokat s nagyon szívesen venném, ha vidéki lelkésztestvéreim közül is jelentkeznének a kiküldetést örömmel vállaló igehirdetők.

Erről a helyről is fel kell hívnom lelkésztestvéreim figyelmét ama magasabb helyről jött rendelkezés betartására, hogy a húsvét első napján befolyt perselypénzek összegét minden egyházból a sárospataki théológiai internátus céljaira kell beküldenünk. Csak egy pár egyház tett eddig eleget ezirányú kötelezettségének. Nagyon kérem lelkésztestvéreimet, hogy mai gyűlésünk után hazatérve, minden helyről küldjék be címemre az e

célra befolyt perselypénzeket. Tisztelettel jelentem he, hogy mult évi tavaszi gyűlésünk óta tizenhét egyházat látogattam meg s hirdettem közöttük az Isten kifogyhatatlan szeretetét. Három egyházban kiszállva, magam készítettem meg a háborgó atyafiak között — közmegnyugvásra — az egyességet és a békét.

Számvevőszéki, Baldácsy-alapi gyűlések jegyzőkönyvei esatolva vannak.

Közalapi, nyugdíjintézeti bizottságok mindig idejében végezték el kivetési és számoltató munkájukat. Fájdalom, ez évben a fizetni valók terén hátrálékosak vagyunk. Ezekről a számvevőszék jelentésében adunk befelelést. Egyházmegyei pénztárvizsgálat, számadás, alkalmas időben megtörtént. Költségvetés, vagyonleltár be lesznek ma mutatva.

Népmozgalmi s egyéb statisztikai adatok a következők:

1. Lélekszám: 72.949.
2. Született: 990 fi, 903 nő. Összesen 1893. Törvényes 1713, törvénytelen 180.
3. Meghaltak: 730 fi, 741 nő. Összesen 1471.
4. Házasságot kötött. Tiszta pár: 421, vegyes pár 230, összesen 651.
5. Reversális köttetett. Javunkra 134, kárunkra 74. Összesen 208.
6. Nem áldatta meg házasságát: 11 pár.
7. Áttért hozzánk: fi 55, nő 42. Összesen 97.
8. Kitértek tőlünk: fi 22, nő 31. Összesen 53.
9. Konfirmáltatott: fi 429, nő 459. Összesen 888.
10. Urvacsorázott: 68.736.

Vagyoni ügyek:

Bevétel volt	762.240 P 78 f.
Kiadás	726.763 P 81 f.
Maradvány	35.476 P 97 f.
Földek értéke	3,347.930 P 59 f.
Épületek értéke	5,766.406 P — f.
Alapítványok értéke	100.109 P 97 f.
Tőkék értéke	25.256 P 49 f.
Alapok értéke	72.442 P 15 f.
Ingóságok	593.653 P 41 f.
Hasznos jogok	55.473 P — f.
Összesen:	9,961.271 P 61 f.
Adósság	486.080 P 19 f.
Tiszta vagyon	9,475.191. P 42 f.

Magtárak állása:

Búza	113 hl. 92 l.
Gabona	489 hl. 81 l.
Árpa	211 hl. 89 l.
Jótevény adományok összege	80.712 P 76 f.
Építésre fordított	363.497 P 89 f.
Templomépítésre	163.592 P 99 f.
Iskolai építésre	149.939 P 23 f.
Egyéb épületekre	49.965 P 62 f.

Hadikölcsöne van az egyháznak	449.776 ar. kor. 28 f.
Ebből 6%-os	346.124 ar. kor. 50 f.
Ebből 5%-os	153.659 ar. kor. 78 f.

A figyelmes szemlélőnek, aki a mult év statisztikai adatait a jelen évi-vel összehasonlítja, bizonyára fel fog tűnni, hogy az épületek értéke a mult évben 13,000.000 meghaladó s jelenleg csak 5,766.406 pengő értékkel szerepel. E különbség magyarázata az, hogy amint utána néztem a Vagyon-leltárban, több helyen még mindig a régi papírkorona értékben, volt az értékelés. Ez évben elrendeltem a vagyonmérlegek pengőre való átalakítását minden helyen és így jött ki a most bejelentett eredmény összege. Különösebb más jelenteni valóm ez alkalommal nincsen. E jelentéseim után magamat további szeretetükbe ajánlottan vagyok

Miskolc, 1930 május 22.

A nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlésnek

alázatos szolgálója:

Farkas István
esperes.

Az esperesi jelentéssel kapcsolatban a következő határozatok hozattak:

a) Egyházmegyei közgyűlés meghatottan és köszönettel fogadja Esperesének hivatalos jelentését, amelyen átrezeg a még Triss ünepeltetés és a személye iránti szeretetnyilvánítás felett érzett hálája, a jóleső öröm érzése s amely, mint minden egyéb alkalommal, úgy mostan is megkapóan hűséges tüköre egyházmegyéje képeinek, vágyainak és törekvéseinek s élő bizonyossága a lelkiismeretes és fáradhatatlan vezérkedésnek. Ígéretét az újabb áldott munkálkodásra, a további példás hűségű vezérkedésre, elsősége mellett is az alázatosságra törekvése: egyházmegyénk jóleső törekvéssel veszi tudomásul s esperesének nyújtott elismerésében és megtisztelésében míg egyfelől az igaz érdem előtt kíván meghajolni, másfelől önnönmagát érzé ezáltal megtiszteltetve.

b) Az országos Zsinat legújabb törvényalkotásáról szóló nagyvonalú ismertetést egyházmegyénk örömmel és köszönettel fogadja.

c) A tanítói nyugdíjjárulékok fizetésének, valamint az adóhátrálékok behajtásának ügyében ismertetett esperesi utasítást egyházmegyei gyűlés az illetékes egyházaknak komoly figyelmébe ajánlja.

d) A hátrálékban maradt egyházakat utasítja egyházmegyei közgyűlés a multa vonatkozólag az elmaradt járulékok pontos és haladéktalan befizetésére. S minden egyházra vonatkozólag elvárja, hogy jövőben mindennemű fizetni valók rendezését — még a nehéz helyzetben lévő egyházak is — legkésőbb az év végére *becsületbeli és lelkiismereti kötelességüknek fogják ismerni.*

e) A köztudomásúlag erősen megcsonkuló kántori és tanítói fizetések gyökeres rendezése ügyében egyházmegyénk

felkéri a főt. egyházkerületet, hogy illetékes helyen tegyen lépéseket a valóban sérelmes helyzet orvoslására.

f) Örömmel veszi tudomásul közgyűlésünk a Martin-telepi egyházrésznek önálló egyházzá alakulását és ez örvendetes eseményt a főt. egyházkerülethez is felterjeszteni rendeli, azzal a kéréssel, hogy Illosvay Ferenc megválasztott lelkésznek rendes lelkészül való beiktatása után a Martin-telepi egyházat megillető 1 szavazati jogot az egyház részére megadni méltóztassék.

g) Elismeréssel értesül közgyűlés a mezőnyéki egyház tagjainak buzgóságáról, az áldozatkész szívű dr. Regéczy József e. m. tanácsbírónak pedig harangajándéka alkalmából hálás köszönetét fejezi ki.

h) A noszvaji egyház ama kérésére, hogy a Novaj nevű szórvány a tőle eső nagy távolság miatt valamelyik közelebbi egyházhoz csatoltassék, mivel jelenleg a lelkigondozás munkáját nem lehet kellő eredménnyel végezni, egyházmegyénk úgy határoz, hogy Noszvaj, Mezőkövesd, Maklár presbitériumi egymás között hányják-vevessék meg e dolgot s terjesszenek javaslatot az egyházmegye elé.

i) Fájdalmasan veszi tudomásul egyházmegyénk az újlőrincfalvai és maklári tanítói állások beszüntetését. A tanítói teendőket hűséggel végző újlőrincfalvi lekipásztor, Molnár Béla rászolgált egyházmegyénk elismerő köszönetére. Maklár új lelkészétől, Keresztúry Józseftől pedig elvárja egyházmegyénk, hogy mindent meg fog tenni arra nézve, hogy a csaknem 30 iskolás gyermek létszámmal rendelkező maklári iskola részére a tanítói államsegély újból kiutaltassék.

j) Kedves kötelességet teljesít egyházmegyénk, amidőn egész egyházmegyénk közönsége által mély tisztelettel és nagy-rabecsüléssel körülvelt gondnokát, br. Bottlik István úr ömeltőségát üdvözölheti közéleti tevékenykedéséért történt magas kitüntetése alkalmából, amely kitüntetés egyházmegyénkre is ráveti a maga fényét. Munkában és érdemekben gazdag életet koronázott meg Borsod vármegye e kitüntetéssel s ez ünnepi alkalomból odaáll tisztviselői sorába egyházmegyénk is, hogy a külső szavaival kérjen továbbra is „fényt nevére s áldást életére“.

k) Szalóczy Pál egyházmegyei tanácsbíró 40 éves lelkészi jubileumát egyházmegyei közgyűlésünk szintén olyan határkőnek tekinti, amely mellett nem lehet szó nélkül elhaladnia. Az Istentől külső ékesszólással megáldott lelkész mindig igazi pásztor volt a szó legnemesebb bibliai értelmében, hűséges legeltetője a nyájnak istenországa mezőin azokban a gyülekezetekben, amelyekben Isten az ő őrálló helyét kijelölte. Már a régebbi időben azok közé a kevesek közé tartozott, akiket a régi nyelvjárás „tiszteletes, tudós“ címmel tisztelt meg, aki kiemelkedve a köznapiság légköréből, túl emelkedett egyházmegyéjének, sőt kerületének határán: irodalmi és tudományos

munkálkodása révén országos elismerést szerzett magának. Egyházmegyénk örömmel ragadja meg a 40 éves évfordulói alkalmat, hogy kifejezze e hűséges lelki munkás iránt nagyrabecsülését s az egyházi élet terén ugyancsak áldott munkát kifejtő nevével együtt tolmácsolja neki jókívánatait.

l) Időben nem tekinthet vissza a Szalóczy Páléhoz hasonló, istenáldotta hosszú munkatérre, de hűségben, kötelességteljesítésben, tehetségeinek az egyházi közélet terén sokirányú meghasználásában, lelke lángjának egyházáért való lobogtatásában: egyházmegyénk minden tiszteletére és elismerésére méltó a 25 éves lelkészi fordulójához ért Pósa Péter e. m. és ker. tanácsbíró, az alsóborsodi lelkészértekezlet elnöke is. Hű volta kevesen, többre bizottatott: koronázza meg Isten sokirányú, önzetlen munkásságát a belső ember boldog öntudatával és békességével; egyházmegyénk pedig neki éveirez éveket, a további munka végzéséhez Istennek erejét és kegyelmét kívánja!

m) A régi nagy képességű és buzgóságú lelkipásztornak, Gaál Ferenc e. m. tanácsbírónak és az irodalmi sikerekben gazdag, fáradhatatlan tollú H. Kiss Géza bőszi lelkésznek legújabban megjelent műveik alkalmából egyházmegyénk elismerését fejezi ki s könyveiket a lelkésztársak és hitsorsosok szerető figyelmébe ajánlja.

n) Az aránylag korán megfáradt és nyugalomba kíváncskozott Kerekes Zsigmond maklári lelkészt azzal a kíváncsgal bocsátja el egyházmegyénk rendes lelkészeinek a sorából, hogy a nyugalom éveit még sokáig és békességben élvezhesse.

o) Dr. Molnár Gyula e. m. tanácsbírónak az egyházmegye részére ez évben is felajánlott ügyészi tiszteletdíjért s Kun András e. m. világi jegyzőnek a tisztaoszlári lelkészárva részére újabban juttatott 10 mm. búzáért hálás köszönetet mond közgyűlésünk. Hitből származó jó cselekedeteikkel olyan kincseket gyűjtenek ők, amit a moly és rozsa meg nem emészthet.

p) Az őrhelyén sok éven keresztül hűséggel munkálkodott Gyurkó Erzsébet ujlőrincfalvi tanítónő sirjára kegyelettel teszi le egyházmegyénk az emlékezés cypruságát. Sokszor nehéz körülmények között bizonyította be egyháza iránti hűségét és szeretetét. Ki hű volt a kevesen: bizassék többre menneyi Urától!

r) Esperes időközi megerősítéseit és jóvágagyó rendelkezéseit: egyházmegye maga részéről is jóvágagyja.

s) Örömmel és köszönettel veszi tudomásul közgyűlésünk, hogy esperes buzgókodása folytán — püspök urunk támogatása mellett — Parád-fürdőn, mint a mult évben, úgy az idei szezonban is a nyári vasárnapokon református istentiszteletek fognak tartatni s így alkalom fog nyílni nemcsak a fürdővendégeknek, de a környék szórványbeli híveinek is ez istentiszteleteken való megjelenésre.

t) A sárospataki teológiai internátus céljaira szolgáló nuszvétii perselypénznek az esperesi hivatalhoz azonnali elküldését szigorúan meghagyja.

u) Tanügyi bizottsági elnök felszólalására, amely szerint a V. K. M. 865—1—50—1930. sz. rendeletével elrendelte, hogy „a nem állami tanítók helyi javadalmi részét képező mindenkor kezdő fizetésnek bizonyos százalékában kifejezett készpénzjárandóságok az illetményt kiegészítő államszegély megállapítása alkalmával 1930 július 1-től az elemi iskolai tanítóknál 1.40 P-vel számítandó az eddigi 1.25 P helyett minden 1 százalék után; egyházmegyei közgyűlés megállapítja, hogy ez szerzett jogainkat mélyen sértő rendelkezés. S míg e „ró-lunk-mélkülünk“ rendelet ellen közgyűlésünk is élesen tiltakozik, egyben egyházkerületünk útján felír a főt. Egyetemes Konventhez, hogy a Konvent elnöki tanácsa erélyesen tiltakozzék az újabb önkényes miniszteri intézkedés ellen s kérje fel a V. K. minisztert, hogy a tanítói fizetésrendezést ne az eddig is túlságosan megnyomorított egyházak újabb megterhelésével, de a már költségvetésünkben is megszokott törvényes államszegély kiutalásával fedezze.

10. Maklár: Keresztury József, Martintelepre: Illosvay Ferenc egyhangúlag megválasztott lelkészek, mivel a választás mindkét helyen szabályszerűen folyt le s ellene felelkezés nem adatott be:

állásaikba közgyűlés által — áldáskívánások között — beerősítettek.

11. Kalász István harsányi, Dósa Irma diósgyőri, Pósa Erzsébet cserépfalui, Berecz Pál ládházai, Csorba János kisgyőri, Balász István tiszánai, Győr István kisgyőri megválasztott tanítók

elnökség üdvözlése mellett állásaikba beerősítettek s közülök a még esküt nem tettek a hivatali esküt is tettek.

12. E. m. Számvevőszék bemutatja és elfogadásra ajánlja az általa felülvizsgált és jóváhagyott 1929. évi egyházmegyei számadást és az 1930. évi költségvetést s beterjeszti jelentéseit és javaslatait. Eszerint

a) I. Egyházmegyei közpénztárnál:

Bevétel	35027.86 P
Kiadás	31896.91 P
	<hr/>
Maradvány	3130.95 P

II. Br. Baldácsy-alapnál:

Bevétel	2450.— P
Kiadás	2328.65 P
	<hr/>
Maradvány	121.35 P

III. Közalapnál:

Bevétel	5657.33 P
Kiadás	5657.33 P

IV. Orsz. lelkészi nyugdíjintézet:

Kivetés	10957.34 P
Erre befizettetett	9757.34 P
	<hr/>
Hátrálék	1200.— P

V. Vagyonkimutatás:

1930 május 21-én volt	2849.61 P
1928. évi számadásban volt	2304.26 P
	<hr/>
Vagyonszaporulat	545.35 P

VI. 1930. évi költségvetés:

Szükséglet	11144.50 P
Fedezet	11144.50 P

A Br. Baldácsy-alapból segélyképen kiutaltatott az 1929. évben:

2328.65 P

Egyházmegyei közgyűlés úgy a betervezett számadást, mint a költségvetést elfogadja és jóváhagyja s Román Ernő egyházmegyei pénztárnoknak az 1929. évi számadásokra vonatkozólag, az azokban foglalt tételekre nézve, — elismerésének és köszönetének kifejezése mellett, — a felmentést megadja.

b) Számvevőszék javasolja, hogy a nehéz helyzetben levő mályi leányegyház részére — az egyházkerülethez 30 éven keresztül befizetendő — évi 200 P segélyt adjon egyházmegyénk az iskolaépítési költségen törlesztésére. Továbbá, hogy az esperest, miután a főt. püspök úr útján kiutalt portóváltás összege az egyházmegye összes lelkészi hivatalainak portóköltsége fedezésére nem elegendő, azt kéri, hogy e. m. pénztárnok, főjegyző, aljegyzők, számvevők, tanügyib. elnök, belmissziói és Kálvin Sz. előadó portóköltségei e. m. pénztár által megtéríttessenek; a belmissziói előadó részére pedig évenként 10 egyház meglátogatása költségeire évi 160 P állapíttassék meg.

E. m. közgyűlés Számvevőszék javaslatait változatlanul elfogadja.

c) Számvevőszék bemutatja a kebelbeli egyházak múltévi számadásait és f. évi költségvetéseit. Eltekintve egyes apróbb hiányoktól, elmaradt nyugtáktól s T.-Valk, Szirma, Ónod, T.-Nána és T.-Daróc be nem esatolt költségvetésétől: egyedül Mezőkövesd nem küldött számadást. A többi egyházak számadásai s költségvetései rendben s jóváhagyásra várnak. A számadásokkal kapcsolatban Számvevőszék javasolja, hogy hívja fel közgyűlésünk az egyes egyházakat a legátusok illendőbb díjazására. Tekintettel a ládházai egyház sok haszonbér és templomi-váltás hátrálékára: utasíttassék a ládházai egyház előjárósága a hátrálékok haladéktalan behajtására.

E. m. közgyűlés Számvevőszék javaslatai alapján a betervezett költségvetéseket és számadásokat jóváhagyja és megerősíti, figyelmébe ajánlván az egyes egyházaknak a hiányok pótlását s a legátusok megfelelő díjazását. A ládházai egyház előjáróságát felhívja a hátrálékok sürgős behajtására, Mezőkövesdet a számadásnak különbeni szigorú bírság melletti azzonnal benyújtására.

d) Szabó András, Számvevőszék régi, kipróbált hűségű tagja számvevőszéki s Pósa Péter előadói tisztségükről lemondván:

a hűséggel forgolódtott munkások helye — érdemeik elismerése mellett — jelen közgyűlés által töltetik be.

e) Számvevőszék javasolja, hogy a s.-pataki theol. internátus céljaira az eredetileg kirótt összeg helyett: Ládháza 15, Mályi 5, Mezönyék 10, Egerlövő 40, Emőd 20 P-öt fizessen; ellenben nem javasolja a Bükkzszerére kirótt 30 P-nek felére mérséklését.

E. m. közgyűlés Számvevőszék javaslata értelmében határoz.

f) Esperes — Számvevőség útján — benyújtja közgyűlésünknek a tiszaszlári árvák alapjának számadását. Eszerint: az 1925. évi június 4-én 65,475.116 papírkoronát kitevő összeg az egyik árva gyámja részére kifizetett 168 P levonása után ma: 1. a Kálvineum kezelésében 4900 P, 2. Egyházmegyénk kezelésében 5002.49 P, összesen: 9002.49 P. Ezenfelül Borsod vármegye árvaszéke is jelentős összeget kezel.

Egyházmegyei közgyűlés esperes jelentését örömmel és köszönettel veszi tudomásul s a számadást jóváhagyja azzal, hogy az felterjesztendő Borsod vármegye árvaszékéhez.

13. Egyházmegyei Kálvin Szövetség betérjeszti Miskolcon, 1930 május 21-én Farkas István esperes s dr. gróf Haller József egyházmegyei tanácsbíró elnöklete mellett, nagyszámú közönség jelenlétében tartott rendes évi közgyűlésének Benke József által szerkesztett jegyzőkönyvét.

1. Gyülekezeti ének s Nagy József hitoktató-lelkész szép imádsága és bibliamagyarázata után elnöklő esperes megnyitó beszédében azokra a feladatokra mutat rá, melyeknek elvégzésére a Kálvin Szövetség hivatva van, kiemelve a takarékossgát, továbbá az egyke és alkohol elleni küzdelmet, a munkáskérdés eangéliumi szellemben való megoldását. Erős érvekkel bizonyítja, hogy a Kálvin Szövetség nem akar „egyház lenni az egyházban“, mint sokan tévesen gondolják, sőt ellenkezőleg annak legbelső, segítő munkatársa.

2. H. Kiss Géza szöv. előadó olvassa fel ezután az egyházmegyei Kálvin Szövetség múlt évi munkájáról szóló hatalmas lendületű jelentését, melyben örömmel állapítja meg, hogy „a munka halad, az eszme hódít, a magvetés folyik“ minden vonalon. Jelentésében a miskolci egyház szép munkáját s a mezőcsáti járási Szövetségek eredményes működését emeli ki.

Közgyűlés köszönettel és elismeréssel adózik előadónak lelkiismeretes, a részletekkel is beszámoló, lendületes stílusban előadott ismertetéséért.

3. Takács Mihály felsőábrányi lelkész erről a tárgyról tartott nagy figyelemmel hallgatott előadást: *Van-e szükség Kálvin Szövetségre?*

Közgyűlés ugyanesak köszönettel adózik az előadásért s elnök indítványára kimondja, hogy az közérdekű voltánál fogva közöltessék le a Sárospataki Ref. Lapokban.

4. Sáfrán Géza altábornagy, Orsz. Kálvin Szövetség szervező bizottsági elnök — a vélekedés szerint — a Kálvin Szövetség jelenlegi szervezete ellen irányuló kritikákat teszi szóvá, melyek a közelmúltban jelentek meg a Sárospataki Ref. Lapokban. Kemény érvekkel mutat rá, hogy a Kálvin Szövetség elsősorban és főképpen egyháztársadalmi szerv s nem a belmisszió végzésére

hivatott társulat, bár addig, amíg az egyház teljesen maga fogja végezni e munkákat: szívesen lesz segítőtársa belmissziói téren is. Maga a Szövetség szervezete pedig országos tekintélyű férfiak által már régebben kidolgoztatott s nincs szüksége újabb szervezetre.

Szalóczy Pál s Enyedy Andor dr. felszólalásuk kapcsán — ugyancsak értékes gondolatokkal gazdagították az összejövetelt.

5. A Kálvin Szövetség előadó jelentésével kapcsolatban közgyűlés elfogadja s egyházmegyéhez felterjeszteni határozza:

I. A mezőesáti járási Kálvin Szövetség ama javaslatát, hogy tétessék minden egyházközségben kötelezővé egész egyházkerületünkben a ref. hívek és családok törzskönyvi lapok által való nyilvántartása és az egyes törzskönyvi lapokon legyenek feltüntetve az évenkénti változások.

II. A miskolci járási Kálvin Szövetség amaz indítványát, hogy a járási Szövetség gyűlésén elhangzott 3 általános érdekű előadás, az egyházmegye költségén, külön füzetben nyomassék ki 1000 példányban a gyülekezetekben az iratterjesztésre beállított összegekből.

6. Esperes buzgó imádsága s gyülekezeti éneklés után ért véget a gyűlés.

Egyházmegyei közgyűlés Kálvin Szövetség betérjeszteti jelentését jegyzőkönyvébe foglalja, örömmel véve tudomásul a felemelő mozzanatokot. Dr. Hegyaljai Kiss Géza előadónak köszönetet mond úgy a Kálvin Szövetség érdekében végzett önzetlen fáradozásaiért, mint tartalmas előadói jelentéséért. A betérjesztett 2 indítvány közül a mezőesáti járási Kálvin Szövetség indítványát a gyülekezetek figyelmébe ajánlja, hogy ahol ez szükséges és lehetséges, megvalósíttassék. A miskolci járási Kálvin Szövetség indítványát azonban anyagi akadályok miatt nem teheti magáévá.

14. A tiszáninneni ref. egyházkerületi közgyűlés a konventi jegyzőkönyv 103/929. sz. pontjában foglalt valláspedagógiai gyakorlatok óraszámainak emelésére tett tervezetét véleményezés végett egyházmegyénkhez is leteszi.

Egyházmegyei közgyűlés a valláspedagógiával foglalkozó lelkészek, s.-lelkészek, tanítók és tanítónők részére pedagógiai tanfolyamok rendezését szükségesnek, hasznosnak tartja, azonban ilyen tanfolyamok rendezésére anyagi fedezete nincs. Ellenben a valláspedagógiát tárgyaló Vezérkönyvekből egy pár példány beszerzését — egyházmegyei pénztár terhére — egyelőre is kívánatosnak tartja.

15. A tiszáninneni ref. egyházkerület 174/929. sz. határozata az Egyetemes Konvent rendelkezése alapján: a megszűnt, vagy megszűnés lehetősége előtt álló egyházi hivatali állások javadalmi földjének telekkönyvi állása s általában jogi természeté tekintetében, a szükséges adatok összegyűjtésére s a kerületi közgyűlés elé terjesztésre hívja fel egyházmegyénket.

Egyházmegyei közgyűlés a beszüntetés alatt álló maklári és újlőrincfalvai iskolákra vonatkozó tervezett adatokat a főt. egyház kerület elé terjeszti; nem hallgathatván el ama meg-

állapítását, hogy a hajszállhasogató közoktatásügyi politika túlságosan is szigorúan jár el ref. iskoláinkkal szemben; hiszen pl. a macklári iskolánál a legutóbbi négy esztendőben sohasem volt a létszám 28-nál alacsonyabb.

16. Olvastatott a tiszánimnemi ref. egyházkerület Intézőbizottságának 5/1930. sz. határozata, melyben az egyházmegyék útján felhívja a népiskolai fenntartó testületeket, hogy Debrecen sz. kir. város és a tiszánimnemi ref. egyházkerület nyomdavállalatánál az 1930/31-ik évi beiratási díjak terhére a vezérkönyveket okvetlen szerezzék be, amnyival is inkább, mert a beiratási díjak terhére való beszerzésre később nem nyílik alkalom.

Egyházmegyei közgyűlés tudomásul véve a nyomdavállalat 10%-os engedményét, minek folytán az összes Vezérkönyvek ára 40.95 P-t tesz ki: ott, ahol még nincs, nyomtatékosan felhívja iskolafenntartókat a beszerzésre. S egyben felkéri tanügyi b. elnököt e határozatnak a Sárospataki Ref. Lapokban való közzétételére.

17. Harsány 4000 pengőnek — iskolaépítés céljára — rendkívüli adóként való kivetésének jóváhagyását kéri.

Egyházmegyei közgyűlés úgy a presbitérium, mint az egyházközségi közgyűlés által névszerinti szavazással egyhangúlag elfogadott 4000 pengő rendkívüli adó kivetését jóváhagyja s tudomásul veszi, hogy minden pár személyi adóként 15 pengőt s ezen kívül minden egyháztag állami egyenes adójának 50%-át fizeti. Az 1930. évben be nem fizetett összeg után a törvényes kamat felszámíttatik.

18. Martintelep ref. egyházközség betérjeszti templomi székek beszerzésére szolgáló, rendkívüli egyházi adó kivetését tárgyaló határozatát, mely szerint 1931. év végéig a rendes egyházi adó 25%-át minden hónapban rendkívüli adó címén fizetnék a hívek.

Egyházmegyei közgyűlés, mivel úgy a presbitérium, mint az egyházközségi közgyűlés határozata úgyszólván egyhangúlag és szabályszerűen hozatott: a rendkívüli egyházi adó kivetését jóváhagyja.

19. A tiszatarjáni egyház kétrendbeli kérelemmel járul közgyűlésünk elé:

1. Szabályszerű presbiteri és közgyűlési határozata alapján kéri, hogy a mindenkori lelkész párbére 100 köböl rozsbán, a kántortanítóé 50 köbölben legyen megállapítva s a rég helyett új díjlevél legyen kiállítható. Személyi adóként minden fizető egyháztagra fél véka (16 liter) rozs vettetnék ki s az ebből begyülemelő terményen felül 150 köbölíg eső különbözet pénzértékben, állami adó arányában vettetnék ki évente az egyházi adófizetőkre.

2. Szabályszerű adás-vételi szerződés és nyilatkozat becsatolása alapján azt kéri a tiszatarjáni egyház, hogy az egyház által még a múlt évben Gombos Gyula, Molnár Jánosné és Czeglédi Gerzsonné tiszatarjáni lakosoktól megvett iskolaépítés céljaira szolgáló telek s rajta tanítói lakásnak

alkalmas ház 1929. évi július 17-én, Tiszatarjánban kelt adás-vételi szerződését hagyja jóvá egyházmegyénk.

Közgyűlésünk a tiszatarjáni egyház első kérelméhez olyan értelemben járul hozzá, hogy — a díjlevél épségben tartása mellett — belhivatalnokok és az egyház között most kötött megegyezés érvényes legyen mindaddig, míg jelenlegi lelkész és k. tanító Tiszatarjánban működnek.

A tiszatarjáni egyház adás-vételi szerződéséhez egyházmegyénk szintén hozzájárul, a vételt maga részéről jóváhagyja s az iratokat a főt. egyházkerülethez felterjeszti. Felhívja azonban a tiszatarjáni egyházat, hogy az adás-vételt jóváhagyó presbiteri és közgyűlési határozatot — esperesi hivatal útján — a főt. egyházkerületre sürgősen terjessze fel.

20. A Kálvineum igazgatótanácsa a nehéz viszonyok közt levő kálvineumi árvaházak megsegítése dolgában fordul egyházmegyénkhez.

Egyházmegyei gyűlés nem akar elhamarkodva határozni e nagyfontosságú kérdésben: azért alapos megtárgyalás végett leteszi a Kálvineumok ügyét egyházmegyénk lelkészértekezletéhez, hogy ez őszi gyűlésünkre terjessze be e tárgyban a maga véleményét és javaslatát.

21. Eötvös Ferenc ládházi lelkész kétrendbeli indítvánnyal, illetőleg kérelemmel járul egyházmegyei közgyűléshez: 1. hogy a mályi ref. egyház éveken keresztül kitűnő tanítóját, Járdánházy Józsefet ruházza fel közgyűlésünk az „igazgatói” címmel, tekintettel arra, hogy a ládházai és a leányegyházakban négy tanító is van s 2. ugyane tanítónak, aki előkönyörgői minőségben is működik a mályi egyházban: adja meg az egyházmegye a „tiszteletes” címet is, mint ez pl. Tibolddarócon is van.

Egyházmegyei közgyűlés nem éri magát illetékesnek címek osztogatására, ez a helyi egyház, illetve az iskolaszék dolga, azért további intézkedés végett visszaadja az ügyet indítványozó lelkésznek.

22. Tárgyaltatik az O.R.J.Ó. javaslata a lelkészek és családtagjaiknak vasúti igazolvány kedvezménye tárgyában.

Egyházi közgyűlésünk régóta fájó sebnek tekinti lelkészeinknek és családtagjaiknak a vasúti kedvezményből való kizárását, azért egyházkerületünk útján felkéri a főt. Konventet, hogy e kedvezmény kieszközlése tárgyában a m. kir. kormánynál vesse latba minden tekintélyét.

23. Az O.R.J.Ó. átteszi egyházmegyénkhez amaz indítványát, amely szerint magyar ref. egyházunknak mai nehéz anyagi helyzetében új erőforrásokról kell gondoskodnia s e célból, mint legjövödelmezőbbet, sürgősen meg kell valósítania biztosításaink és hitelügyleteink belkörü ellátását és berendezkedését.

Egyházmegyei közgyűlésünk örömmel teszi magáévá az indítványt s egyházkerületünk útján felkéri a főt. egyetemes Konventet az eszme mielőbbi megvalósítására.

24. A kisgyőri — úgyszólván semmi ingatlannal nem bíró — egyház, egyházi és iskolai súlyos terhei alatt roskadozva, rendkívüli segílyt kér az egyházmegye pénztárából.

Egyházmegyei gyűlés, — bár átérzi a kisgyőri egyház nehéz anyagi helyzetét, — nincs abban a helyzetben, hogy anyagi baján segíteni tudna, semmiféle külön erőforrással nem rendelkező. Felhívja azonban a kisgyőri egyház figyelmét arra, hogy rendkívüli helyzetében próbáljon lépéseket tenni a segíly iránt úgy a helybeli községnél, mint államsegély megnyerése végett a közoktatásügyi s esetleg a népjóléti Minisztériumnál.

25. Olvastatik a ládházai ref. egyház képviselői és a községi előljáróság képviselői között a templom előtti köztér szabályozása s a templomkerítés helyének kijelölése tárgyában létrejött egyességről felvett jegyzőkönyv.

Egyházmegyei gyűlés megfelelő pótlás végett visszateszi a jegyzőkönyvet a ládházai egyházhhoz. Figyelmezteti az egyházat arra, hogy az egyességet megfelelő egyességi okiratba foglalja, amelyben benne van az átengedett terület nagysága és a jogfenntartás tényei. Ez okirat presbiteri és közgyűlési határozattal terjesztendő fel újra egyházmegyére.

26. Tárgyaltatik az egri ref. egyház presbitériumának írásban benyújtott s dr. Lipcsey Péter tanácsbíró által élőlőszóval is előadott határozati javaslata a hitoktatás reformja tárgyában. E javaslatban kívánja: 1. az önálló hitoktatóképzés mélyebbé tételét; 2. az önálló hitoktatók állami fizetésrendezését s 3. ezeknek a tanári, vagy a lelkészi nyugdíjintézetbe való felvételét; 4. középiskolai hitoktatói felügyelői állás szervezését; 5. hitoktatók számára kötelező szünidei kurzusok tartását; 6. Egerre és más városi gyülekezetekre nézve — az egyet. Konvent közbenjárása útján — a közoktatásügyi minisztérium oly értelmű rendelkezését, mely szerint az összes közép és népiskolákban a ref. vallástani órák intézeti ágak és osztályonként egy időpontra helyeztessenek, hogy így a növendékek az egész város területéről könnyen összevonhatók legyenek s a hitoktatás is intenzívebbé tétessék.

Egyházmegyei közgyűlés örömmel üdvözli a javaslatot, azt indokainál fogva teljes egészében magáévá teszi s megfelelő intézkedés végett egyházkerületünk útján a főt. Konvent elé terjeszti.

27. Az őszi egyházmegyei gyűlés helyeül — tekintettel a még mindig nehéz idők viszonyaira — közgyűlésünk Miskolcot jelöli ki.

28. A tavaszi egyházkerületi közgyűlésre egyházmegyénk képviselőiben az Elnökség mellett kiküldetnek: Gaál Ferenc, dr. Enyedy Andor tanácsbírák, Takács Mihály alj. lelkészi s dr. gr. Haller József, dr. Lipcsey Péter tanácsbírák, Kun András e. m. jegyző világi részről. Póttagokul: Román Ernő és Zsóry Lajos tanácsbírák.

29. Jegyzőkönyv hitelesítésével az Elnökség mellett egyházmegyei közgyűlésnek Miskolcon lakó tagjai bízotnak meg.

Miskolc, 1930 május hó.

Takács Mihály
aljegyző.

Farkas István
esperes.

Hitelesítjük:

Dr. Kérészy Barna
Dr. Regéczy József
tanácsbírók.

Az egyes pontokat jegyezték:

Takács Mihály: 1—9, 27—30.

Kun·András: 19, 22—23.

Kérészy István: 10—18, 20, 26.

Tóth Kálmán: 24—25.

Tartalomjegyzék:

1. Esperes megnyitó imádsága.
2. Gyűlés megalakulása.
3. Takács M. napirend előtti felszólalása.
4. Szavazatbontó bizottság jelentése.
5. Szabó András lemondó levele.
6. Számvevőszéki helyek betöltése.
7. Megüresedett tisztségekre a szavazás elrendelése.
8. Megüresedett ügyészi hely betöltése.
9. Esperesi jelentés és az azzal kapcsolatos határozatok.
10. Lelkészek beerősítése.
11. Tanítók beerősítése.
12. Számvevőszéki jelentések.
13. E. m. Kálvin Szövetség jelentése.
14. A valláspedagógia ügye.
15. Iskolák megszüntetésének ügye.
16. Határozat a népiskolai Vezérkönyvek tárgyában.
17. Harsány iskolaépítési ügye.
18. Martin-telep rendkívüli adókiivetése.
19. Tiszatarján két kérelme.
20. A Kálvineumok segítésének ügye.
21. Eötvös Ferenc 2. indítványa.
- 22—23. O.R.J.Ó. 2 indítványa.
24. Kisgyőr segélykérelme.
25. Ládházai közút ügy.
26. Egri egyház javaslata hitoktatók ügyében.
27. Őszi gyűlés helyének megállapítása.
28. Egyházkerületi képviselők kiküldése.
29. Jegyzőkönyvhitelesítők kiküldése.

F Ü G G E L É K

A jubiléris ünnepen elhangzott beszédek

Nádházy Bertalan: imája.

Isten, jóságos Atyánk a Jézus Krisztusban! A Te nagyságod, jóságod, szerelmed dicsőítése, bűneink bevallása és áldásaid kérése végett gyülekezett össze ez a nagy sereg.

Mi hisszük, hogy örökkévaló szent végzésed szerint, magadnak kiválasztottál Jézus által, a szentek örökségének elvételére. Boldog örvendezés zsoldározik lelkünkben. Dicsőítünk és magasztalunk Téged, Urunkat, szabadító Királyunkat.

De tudjuk és alázatosan leomolva megvalljuk, hogyha szánk úgy volna tele énekkel, mint a tengerek mélységei zúgó vizekkel, ha ajkaink beszéde olyan gazdag volna is, mint az égbolt csillagainak nagy sokadalma, ha szemünk a Benned való boldogságtól és a bűnbánat könnyeitől úgy ragyogna is, mint a nap, ha imára kulesolt kezeink úgy fonódnának is egymásba, mint az ég felé röpködő sas szárnyának tollai: mégsem mondhatnánk Néked, jó Istenünknek, elég hálát a sok ezer meg ezer jótéteményért, amit őseinkkel és velünk cselekedtél...

A kígyó hatalma, a halál ereje alól Te szabadítottál ki a Krisztus által. Fegyvertől megmentettél, veszedelemből kiragadtál minket. Mikor nyomorúsággal és vassal szorongatta testünket, lelkünket a világ fejedelme: segítségül jöttél és az evangéliom fegyverzetébe öltöztetted fel a mi magyar népünket is. Mikor templomainkat lerontották, bibliai örökségünket prédára vetették s idegen tüzeket gyújtottak szent hajlékainkban: Te nem engedted, hogy mindenestől elveszzen az evangéliom nagy gazdaságú oltára. Megőrizted az Ige szépségét és jóságát — vértanuk nyögésein, szabadulásért sóhajtó imádságain, erőt könyörgő zsoldárain keresztül — a Megváltó szenvedése miatt.

Evangéliumi anyaszentegyházad örök fundamentumait Te raktad le ebben a tractusban, a zúgó Bükktől a szeszélyes Tiszáig. Te állítottál időről-időre igehirdetőket, hitvallókat, bizonyosságtevőket, a gyülekezetek előljárói gyanánt.

Hangos örömmel mondunk dicséretet most is Tenéked. Megköszönjük azt a kegyelmet, aminek általa minket a református eklézsia tagjai gyanánt hívott el szent tetszésed. Megköszönjük ezeket a felleges időket, melyekben Jóbokként megpróbálsz. Megköszönjük a Léleknek ama tűzét,

amelyet nem ragyoghat túl semmi gonosz hatalom. Megköszönjük a vigasztaló erőt, melyet nyujtasz kegyelmesen, hívő fiaidnak.

Uram, bűnök terhe alatt nyögő szolgálid — gyermekeid — esedezünk Hozzád bűneink bocsánatáért. Minket, tékozló fiakat óh fogadj atyai irgalmasságodba. Könyörgünk Színed előtt, hogy Szentlelked erejét adjad azoknak, akiket királyi papságra hívtál el és azoknak, akiket Igéd hirdetésére kegyelmesen rendel szent akarattal.

Adjad áldásod bőségét most különösképen a mi esperesünkre, aki lett eddig is a Te jóvoltod áradozott. Te ruháztad reá a szolgálatnak azt az áldott és gyönyörűséges igáját, melyet irgalmadból huszonöt esztendeje hordoz immár, hirdetvén a megfeszített és feltámadott Krisztust. Uram, a Te drága ajándékok az ő rajta, hogy kedves az atyjafiai sokasága előtt, mert segedelmeddel javát keresé népének... Légyen, Uram, ezután is a Te akarattal az ő akarata; a Te üzeneted az ő igehirdetése; a Te erőd az ő ereje; a Te bölcsességed az ő bölcsessége; légyen az ő terhe: — a Krisztusé...

Szentlelked zendüljön meg az Igében és ragadj minket a hetedik égig.

Világnak Ura, teljesítsd be szívünk szent kívánságait, idvességünkre, a Jézus Krisztus érdeméért. Ámen.

A népe javát kereső lelkipásztor jutalma

Egyházi beszéd Farkas István espereslelkész lelkészi szolgálatának 25 éves évfordulóján. Elmondott Miskolcon, 1930 május 21-én.

Írta és elmondotta *Román Ernő* alsózsolcai ref. lelkész.

Al. ige: Eszter könyve X. r., 3. v.: „Kedves az ő atyja fiainak sokasága előtt, ki javát keresé az ő népének!”

Ünnepi köntösű s hangulatú emberfolyam árja hömpölygött e köznap esti óráján e székesegyház méltóságos boltívei alá s itt a falusi abaposztó domány a városi szalónruhával, a fejkendős egyszerűség a tollas kalap pompájával angyali békességben húzódik meg egymás mellett. Mi hozta e helyre a kanyargó Tisza partjairól s az erdős Bükk virágos völgyeiből, valamint Miskolc városának emeletes palotáiból és apró, földhöz lapult házaeskáiból társadalmi különbség nélkül a kálvinisat magyarok sok százat? Az a szívből szülemelő vágy, hogy az örökkévaló Isten egy alázatos, szerény szolgálója: Farkas István espereslelkész 25 éves lelkészi szolgálatának évfordulója alkalmából íranta isztességet tegyen az alsóborsodi egyházmegye és a miskolci egyház hálás közönsége. Mindakét nemes testület valami belső, lelki kényszerűség hatása folytán úgy érezte, hogy az ő sok és nagy tisztességű lelki vezére méltó arra, hogy az ő lelki gyermekei e kiemelkedő határpontján az ő életének imádkozzanak érte és megáldják őt, aki számukra egy virágzó almafa, amely alá olykor-olykor letelepednek pihenni, üdülni a munkások, míg az föléljük terjesztve ágait, teleszórja fehér szirmokkal őket s e pihenés közben ez áldott fa tövében mindig találkoznak az ő Urokkal, a Krisztussal. Úgy érzi ez a két, szívéhez legközelebb álló testület, hogy az ő vezérük egy

nagy ajándékozó, a mi önmagát pazarló gazdag szegényünk, azért az iránta való sok, nagy adósságunkból egy kicsi részt, egy kevés kamatot hálában és emlékezésben most visszahozunk a számáma.

Ez a tisztesség- és bizonyágtevő vágyakozás azonban nem emberi hiúság legyezgetésére, nem is emberbálvány dícséretét zengő himnusz éneklésre kíván irányulni, — százszor is, ezerszer is nem! Mert a kálvinista templom felett a betlehemi csillag emelkedik, az pedig azt mutatja, hogy ezen a helyen emberi dicsőség nem tündökölhet! Itt egyedül Istené a dicsőség!

Hanem kifejezésre juttatása kíván lenni ez a mi hálás tisztességtételünk egy lelkipásztori áldott élet jutalmának oly értelemben, amint azt maga az Úr Jézus ígérte a Márk szerinti evangélium X-ik részében: „Bizony mondom nektek, hogy senki sincs, aki elhagyta házát és szüleit, testvéreit és feleségét, vagy gyermekeit én érettem és az evangéliumért, aki 100 annyit ne kapna most ebben az időben!” Jézus emez ígérete nem foglalja-e magában a mi tisztességtévésünkre vonatkozólag is azt a biztatást, hogy lehet jutalma az igaz keresztyén embernek, közelebbről a hű lelkipásztornak már e jelenvaló időben, e földi életben is, s így e mi jutalmazásunk nemesak nem áll ellentétben, sőt egyenesen megegyezik Istennek a Jézus Krisztus által kijelentett akarataival. Aztán a Jézus Krisztus tiszta arcán is felismerhetők a hálás emberszív iránti vágyakozásnak a vonásai is. Nemde nem azt kérdezte-e, mikor a tíz meggyógyított közül csak egy tért vissza hozzá hálás gerjedéssel: „Avagy nem tizen gyógyúltak-e meg? Hát a kilenc hol vagyon?!” Csak ez a jutalmazás természetesen nem az anyagiasság, hanem az erkölcsi értékelés mérlegén mérhető ki egyedül, hogy így az egyben az Isten dicsőségére szolgáljon.

Légy üdvözölve azért e helyről alsóborsodi egyházmegye és miskolci egyház hálás közönsége, ki a valódi lelkipásztori érdem előtt tisztességtétellel áldozol! Valamint te, megtisztelt alázatos, szerény szolgája az Úrnak, ki ez értékes megemlékezés elől álszerénységből ki nem tértél, hanem ezt boldogságtól terhelt szívvel, kedvesen fogadtad, így sóhajtvá fel a zsoltárköltővel: „Magasztallak téged Uram, hogy engemet ennyire felemeltél!” XXXII. zolt.

Kedves Testvéreim! Példaadó, ünnepelt emberek sorsa arravaló s érdemes is arra, hogy egy pillanatra tündövedve megálljunk mellettük s tanuljunk és példát vegyünk belőlük. Alkalmas erre e mai örömnünnep is, melynek központi témáját a szent lecke adja: „Kedves az ő atyjafiainak sokasága előtt, ki javát keresé az ő népének!” Aki javát keresi az ő népének: ez lehet egy király is, egy országkormányzó is, egy egyszerű falusi bíró is, — de lehet, sőt kell, hogy élő megtestesítője legyen e szavaknak egy község, vagy eves v. más lelkipásztora is mindenkinél inkább. Az én elgondolásom szerint a szent lecke szavaiban, mint a drágakő az ő foglalatában, ott ragyog a valódi lelkipásztori hivatás és annak a jutalma. A hivatás ez: a valódi lelkipásztor javát keresse az ő népének! Ajutalom: akkor kedves lesz az ő atyjafiainak sokasága előtt! A nép javának keresése: ez azonban nagyon általános, széles kiterjedésű fogalom. Felbontom alkotó részeire, s vizsgálat tárgyává teszem, hogy milyen úton, módon, eszközök által keresheti az igazi lelkipásztor a legeredményesebben az ő népének a javát? E munkát főbb vonásaiban következőleg jelölhetem meg:

I. mint próféta, — hinni,

II. mint apostol, — élni,

III. mint édes atya, — szeretni tanítja népét!

I.

Mi a próféta? — A próféta ősi neve látó, bizonyára azért, mert az ő látása teszi őt azzá, a mi. Úgy hogy a mi szemünk előtt csak egy csomó, véletlenül összetorlódo esemény, melyek oly értelmetlenül és idegenül állanak velünk szemben, mint az értelem nélkül egymás mellé rakott betűk: az a próféta lélek számára égi írás, földöntúli üzenet, felséges és egymással összefüggő isteni kinyilatkoztatás, mert a próféták az örök erkölcsi törvényben, a lelkiismeret megrázó szavában kihallgatják a lélek végtelenségén át az Isten szavát. A jónak és gonosznak a mindenségben ütdübbörgő párba, szakadatlan harcát szemléli a próféta, melynek esatamezője az emberi élet, s melynek imbolygó, repeső zászlói körül csoportosul az emberiség két tábora: a jóké és gonoszoké. De a próféta nem elégszik meg csupán azzal, hogy ezeket látja, hanem mint egy merész fellegvár felett keringő kőszáli sas, égbenező tekintete előtt ott szálldos a rendíthetetlen hit a jónak és igaznak végső diadaláról. A próféták, mint a holnapnak már ma élő jóslatai, előre látják és hirdetik az őrossznak, mint egy mélységbe dobott zsarnoknak, az alázuhámását és megsemmisülését. A lélek érzékeny fülkagylójával hallják azt az eget, földet betöltő diadalmas dallamot, amit a mindenség minden zúga visszaver: a szeretetnek, igazságnak és szépségnek a bevonulását a bűn és hazugság legyőzött birodalmába. A próféta egy hős, kit úgy ragad az eszményekért izzó hév, a lelkes hit, mint a dagadó vitorla a karesú esőnakot. De egyben egy nagy ajándékozó is, ki szent tékozlással töri darabokra szívének e tiszta aranyát: a hitét, és szórja, osztogatja dúsan az ő népe között.

Minden nemzetnek, így a miénknek is voltak története folyamán prófétái, kik annyi hoztak és szórtak szét közöttünk lángoló hitűkből, hogy még ma is ezekből a kincsekből szorongatunk a kezünkben egy-egy gyöngyszemet, egy darab aranyat, azt a szent készletet, amit nem tudtak hadisereben sem elvenni tőlünk. Mert az egyetlen birtok, amit nem vehetnek el se megszálló seregek, se véres forradalmak, sem ég, sem föld összeroppánása, — az egyetlen ősktől öröklött biztos birtokunk: a hitünk országa.

Am amikor ilyen eszményi embereknek tekintem én a prófétákat, a jövő eme felénk küldött előőrseit, szabad-e e magasban szálldosó kőszáli sasokkal egy vonalba állítani, hozzájuk mérni, velük összehasonlítani egy egyszerű ref. papot? Felfogásom szerint nemesak szabad, de minden papnak, még közelebből minden magyar ref. papnak prófétai küldetést és hivatást kell éreznie. Felnyitni az emberek szemét igazi látásra: eszmények látására; feltárni a lelkek kapuit ideálok várására; az evangélium fényénél és beszédeivel prófétálni az isteni örök igazságokat, ráirányítani az emberszemeket arra a látomásra, hogy hogyan akarja ismét meggyújtani ezt a hideg esillagot és benépesíteni egy boldog emberiséggel; olyan hőskökké, tisztákká, erősekké varázsolni át benneteket, amilyeneknek egyszer az édesapátok és anyátok könnyes szeme, reménykedő tekintete látott titeket, — s amilyeneknek az Isten gondolt és akart a teremtés kezdetén: nos az ilyen prófétai munka nem minden ref. papnak küldetése és hivatása-e?

Kedves Testvéreim! Tudjátok-e: mit jelent egy prófétai lelkületű pásztor e világnak? Nem tudom: voltatok-e már úgy, hogy éjszaka betegen, lázasan vártatok a reggelt? Kusza, nagy árnyékok üldögéltek a nagy esendben az ágyatok szélén: a nagy szenvedésnek, a közel levő halálnak árnyai? S

ekkor keleten valahol felszakadt a sötétség fekete függőnye, ... s mint szelíd mosolygás, mint vigasztaló símogatás, mint esodálatos híradás, mint homlokunkhoz érő anyacsók, eljött hozzánk, megsimogatott és megcsókolt a pirkadó reggel első sugára. Hirdette és dalolta, hogy e világ az élet birodalma, reménység és öröm énkeneznek a nyomában. Nos ebben az óriási betegszobában, melyben egy önmagában vívódó emberiség várja a hajnal pirkadását: ilyen hatású egy prófétai lélekkel felővezett lelkipásztor munkája.

S ma, amikor az önzés farkastanyák téli erdőjévé tarolta e világot, amikor a vér és arany szörnyű ritmusára jár vad táncot az őrző világ, nem kell-e, nem jó-e a lelki rongyokban didergő mai embernek találkozni a prófétákkal? Most, amikor elgyötört nemzeti életünk önmagában hasonlít meg, mert úgy látja, hogy a nemzetközi életben az erőszakra bízták az erkölcsi törvények kodifikálását, hogy önmagukat igazolják általa; mikor eszunka országunkban is az a rettenetes látásunk van, mintha a mindenség arany tengelye: az igazság elhajlott volna; most, amikor azt látjuk, hogy a modern ember olyan, mint egy égő ház, mely körül tüzek csapkodnak, s abban, mint egy kalitkába zárt madár, a hite tehetetlenül vergődik, mert hinni már nem tud, mindent tagadni meg nem mer: nem életszükséglet-e számunkra, hogy a kételkedés és töprengés e keserű napjaiban zengjen a próféták hite a jognak és igazságnak végső diadalában? Nincs-e szükségünk a próféta lelkek bátorító hangjára, mely az égzengés hatalmas erejével zendüljön felénk: Ne félj! Csak higgy!

Nos, amikor a ti prédikátor prófétátoknak olykor-olykor felzúgott a lelke, mint villám tüzének sistergése, de bántó, sebző erővel nem esapott le soha, hanem mindig áldott, meleg nyári eső ünnepi énkenezésének jeladása volt, hirdetve, hogy készítsétek szomjúhozó lelketeket, mert záporozó áldások vannak útban felétek: ti úgy telepedtetek-e le szelíd szíve sugárzó körébe, mint a gyermekek odagyülekeznek édesapjuk karosszéke mellé? S olyanak látjátok-e ti ilyenkor őt, mint akiben megmaradt a legtisztább lelkek kiváltsága: egy szép, üde, gyermeki vonás, lelkének az a tavaszi látása, mely a valóság keserű és kopár látszatai mögött mindig inkább az élet rejtőzködő szépségeit kutatja fel. Ti vajjon ilyennek láttátok-e?

Kedves Testvéreim! Amikor egy tiszta, szép könnyesepp harmatozott alá a szemedből: a részvétel, a jószágé; amikor szembevágó viharok ellenében, mint éreszobor állottál meg szilárdan a te hited kemény gránitszikláján; amikor több voltál szegény magadnál a hősiességnek, az áldozatnak egy-egy égi órájában: nem érezted-e, hogy az ő próféta lelkéből szállt át beléd egy szikra? az ő tavaszi lelkivilágának a szellője suhant át a lelkedben s termékenyítette meg azt?

Igy járj előttünk a te hiteddel, lelked eme tiszta szemével, te magyar prédikátor próféta, mint égő tűzoszlop, s vezesd a pusztán ezt a te tüközlő, emlékező, szomorú népedet. Vezess bennünket hazafelé, ahhoz, aki előtt leborulnak a próféták is, akinek szolgálnak az apostolok is, akiről dicsőséget zengenek az angyalok is, aki a te lelked által is magához hivatott bennünket, aki a mi egyetlen utunk, örök igazságunk, feltámadó napunk, holnapunk, életünk: a Krisztus!

II.

A jó lelkipásztor továbbá, mint apostol, élni tanítja az ő népét. Élni!? Hiszen ez könnyű dolog, csak erő, egészség, anyagi jólét legyen még hozzá. Hát igen: ösztönös, állati életet élni bárki is tud, mint ahogy a kis kacsa sem kell tanítani a vízben való lubickolásra. Azonban élni és helyesen, szépen élni: ez a kettő egymástól nagyon is különálló dolog. A helyes életélést mi nem tudjuk önmagunktól megteremteni, mint ahogy a rög nem tud magától kenyeret teremni, hanem szüksége van egy felette lévő erőre, hatalomra, észre és bölcseségre, mely önmagából ad hozzája valamit. Épígy az embernek is kell valaki, egy magvető, aki az ember gazos lelkét búzatermő földdé változtatja. S vajjon ki lesz ez a magvető, alakító művész? A Jézus Krisztus, aki nemcsak szépen meghalni, hanem szépen élni is megtanított bennünket, s tanít ma is az ő beszédeit hirdető, s példaadása szerint élni kívánó apostoli lelkületű pásztorok által.

Kedves Testvéreim! Az ember életében egy megrendítő, de egyben áldott pere az, amikor érteni kezdi, amit a Krisztus egy kürtös, egy elküldött udvari szolga, egy egyszerű apostol predikátor ajkán át üzen hozzá. Zeng az üzenet: Nézd, ember! egy egész nemzeti élet romokban hever és alatta csak nyomorék, csonka, vérző élet lehet. A nagy földrengésben leomlott az élet minden tartó oszlopa, mert kivettetted az egyetlen szilárd gerendát: a Krisztus példaadó élését úgy a saját életedből, mint a nemzet életéből. Óh, ez nem a szó színes buborékja, hanem keserű valóság: a nemzet így a halál felé halad! Nem gondolod, hogy amit eddig tettél: az nem elég? Hiszen nézd: ebben a világban, ebben a városban ma mindenki csak önmagának él, mintha mindenki egy más-más égitesten laknék. A társadalmi együttélés édes borába némelyek lázokat okozó mérget csepegtetnek. Az elsekélyesedett lelkületű ifjaink mulatságaiban az érzékiség tüzét gyújtja fel s ezen hurcolja keresztül serdülő, harmatos lelkű fiainkat, leányainkat. Ferde felfogású társadalmunk a viseletében, ruházódásában, az irodalmában a test bálványimádó kultuszát űzi. Aztán nem látjátok-é, hogy ebben az országban, ebben a városban vasárnap is folyik a munka, a kűfárkodás, mintha csak a szegénység, nyomorúság hirtelen megáradt folyója ellen hordanák védőtöltésül a földet éjjel és nappal, — és mégis előnti a szegénység piszkos árja maholnap már azokat a házakat is, melyek eddig a jólét magas hegyén állottak?! A közéletben a nagy és nemes akarások harmónikus dallamai helyett olyan zürzavar uralkodik, mintha egy koreasmában duhaj legények vernék az asztalt: ki a legény a csárdában? A családi hajlékokból a belső meghasonlás zaja tör elő. Nézd: együtt vacsorál a család. Az apa az élet viharának közelgő zúgását hallgatja remegve; az anya a maga szűkölködő mindennapi életének apró és nagy panaszaival sírja át a többiek hallgatását, a nagy fiú távoli csalfa tervek ködös arcára néz és hivatására figyel, a nagy lány legutolsó táncainak emlékeit idézi fel újra, meg újrar s holnap már újabb örömök ütemére tánclépésben távozik a megunt otthon állandó panaszaitól és sűrű szegénységétől, hogy csak majd perzselt szárnyú pillangóként térjen vissza valaha... Az egyén élete is tele van ellentmondásokkal, valami benső meghasonlás, feszítő elégedetlenség és zúgolódás vonul át annak egészén.

Nos, mondjátok hát: élet az ilyen élet? Nincsen-e hát szükség rá, hogy apostol prédikátorok remegő vagy biztos kézzel, de mindig vallásunk központjára mutassanak rá: a Krisztusra, mint egyedüli igaz életélés mu-

tatóra?! S ez az útmutató azt mondja nekünk: Ez az élet nem siralom-völgy, hiszen nézd: Isten teremtette a virágokat, a májust, a családot, a gyermeknevetést, s mindezt a te számodra szánta örömmel. Tanuljatok meg hát niemes örömeiben élni! Ha egész napon át a barázda, vagy az üllő, vagy a hivatali asztal felé hajolsz: esténként tekints fel az égre, honnan Isten angyalai mosolyogva néznek le rád csillagszemeikkel. Aztán lásd meg, hogy földre szállt csillagaid is vannak, csak meg kel látnod azoknak a tekintetét, kik szeretnek téged s tündökölnék feléd a gondok sötétjében is. Óh, egy gyermek nevetésében több zene van, mint egy madárdaltól hangos erdőben, vagy mint egy világhírű zenész köveket is megríkató művészetében! Egy boldog családi körben több sugara ragyog a nyárnak, mint egy szép aratási tájon! Egy jó tettben, egy meleg szóban több öröm van, mint Tokaj drága nedűjében! Tanulj meg hát imádkozva dolgozni és dolgozva imádkozni, — tanulj meg virágot keresve járnival, — tanulj meg szép emberi életet élni!

Ha megérted és követed e beszédeket: mássá lesz az életed. Milyenné? Amilyennek álmodjuk mi sokan a jövő Magyarországot. A szántásod mélyebb, a vetésed dúsabb, a műhelyed dalosabb, a hivatalos szobád nap-sugarasabb, a házad tiszta, fehér, mint egy kicsi templom, a kenyered ízes és puha, a gyermekeid arca pirosabb, az estéid esendesek, mint nyáron az erdő álma, fehér égi galambok: a békesség és szent öröm angyalai járnak le hozzád égi lajtorján.

Ugy-e, ilyenekről szólt, beszélt hozzátok a ti apostoli lelkületű predikátorok. Azt mondotta: Én hiszek abban, hogy az én emberi szavamra ti meg fogtok fordulni az élet útján! Én hiszek abban, hogy az én kezembe egy olyan varázspálcát adott a gondviselés, mellyel sokak szívét, mely kopár, mint egy kiégett csillag, tavaszba borítom. Én nem mondhatok le arról a szép álomról, sőt makacs reménységgel ragaszkodom hozzá, hogy az ajkamról elröppent szavakból kenyér és harmat válik a ti számotokra, megértvén és elhívén, hogy olyan vetést, amelyből unokáid is arathatnak, csak becsületes munkával és étellel lehet szórni a földbe.

Tudom én azt, Testvérek! hogy bármily apostoli lelkülettel lett legyen is felőveze a ti lelkipásztorok, nem tudta ezt az egész várost, sőt ezt az egyházközséget sem teljesen átformálni; de elég, ha az elébe meredő sivatagból felszántott és beültetett egy sarkot, egy szögletet. Egy néhány előőrst már sikerült a frontra állítania, ami azt jelenti, hogy ez a nagy kereső, ez a sebesült óriás, e kiábrándult világ hajlandó visszafordulni a Krisztus felé, csak szívből szívhez szóló hangra vár. Legyen áldott ez élet-alakulást munkáló apostolpredikátor, kinek a beszéde is cselekedet és élet, viszont az élete is igehirdetés!

III.

A jó lelkipásztor végül, mint édesatyja, tanítja az ő népét szeretni. Mindnyájan tudjátok s velem együtt készséggel el is ismeritek, kedves Testvéreim, hogy a ti ünnepelt pásztorok úgy ebben az egyházközségben, mint Miskolc városában, sőt továbbmenőleg e vármegyének alsóborsodi részében is egy tekintélyes élő nagyhatalom. És azt is hozzátehetem, hogy nem annyira hivatalos állásánál, mint személyiségénél és egyéniségénél fogva. Vajjon honnan vette, hogy szerezte e nagy hatalmat ez a szerény

és alázatos Úr szolgálja? A bölcsesége, tudománya sugározta fényességgel körül? Hát igen, birtokában van ennek is: de egy ily nagy város intelligens társadalmában egyedül ezzel még nem homályosíthat el másokat. Vagy a gazdagsága által? Óh, hányan vannak körülte, mellette sokkal gazdagabbak s mégis jóval kevesebb hatalom és befolyás birtokában? Ragyogó szónoki képességével? Hát ez is hatalmas fegyver, de magában csak zengő ére és pengő cimbalom.

A teljes és dönthetetlen uralom az emberek felett azé: aki azokat szívből szereti. Próbálj meg valakit soká, állhatatosan, szíved minden dobbanásúval szeretni, beférkőzni a gondolataiba is és áldozni érte sokszor észrevétlenül is: meglátod, hogy nem tud védekezni ellened. Hisz te semmit nem kérsz és vársz tőle: ellenkezőleg, a magad életét is ajándékba adod neki. Óh örök igaz törvény: mennél többet adott valaki éretted, annál több jogot szerzett a feletted való uralkodásra. Nos, ebből az ősi, szüztisztaságú forrásból ered ez táplálkozás a ti ünepelt pásztorotok jelentős hatalma: az atya hatalma ez gyermekei felett. Az ő uralmat szerző jelmondata a Krisztustól maradt: „Aki közületek első akar lenni: legyen a ti szolgátok!” Aki ma predikálni akar, az vegye kezébe a szívét, törje darabokra és ossza szét az emberek között, mert ennek a világnak szolgáló, eléggé és áldozó életek kellenek. Mint a kenyérnek akkor van áldása, hatása, ha magát szétosztja és elveszíti: úgy adjuk oda magunkat azoknak, akik szeretetre éheznek, — ez a legmaradandóbb hatású predikáció. Aki e világ ábrázatait s felfogását meg akarja változtatni: annak első sorban mérhetetlen szeretettel kell mások felé hajolnia. S boldognak mondalak téged, alsóhorsodi egyházmegye és miskolci egyház közönsége, hogy a ti lelkivezéretek így szól hozzátok a sz. írás szavával és lelkével: Én leszek nektek atyátok; ti pedig lesztek nekem fiaiom és leányaim!

Óh, de nagy szüksége van pedig e mai világnak az ilyen szeretet-predikátorokra és predikáló szeretetekre! Mert mi nem lehetünk nyugodt hékességben azzal a világgal, ahol ezreknek könnyétől ízesedik meg egynehányaknak a napi kalácsa. Mi lázadozunk egy olyan világ ellen, ahol ezer meg ezer gyermeknek rongy a takarója és a haláljegy lázfoltja piroslik az arcán. Ezer meg ezer szociális kérdés dübörög előttünk, ezer közös nagy nyomorúság réme ül szegény házak felett; árvák, betegek, elhagyottak, kitzasztottak, mankón bicegő nyomorékok, a züllés örvényében el-elmerülő, fuldokló fiatal életek, mint folyó sodrába dobott virágok, várják, hogy jöjjön valaki feléjük s ezek a mély, nagy mocsárban pusztuló életek mind a véreitek, a testvéreitek, — hát van-e szentebb és megrendítőbb parancs, minthogy halljátok meg e kétségbeesettek felsikoltását: emberek! testvérek! szeressetek! segítsetek! Ha meg nem halljátok, az azt jelenti, hogy hideg a szívetek, mint az üres kamara, amelyben nem lakik senki, csak az üres csend.

De van egy még ennél is szörnyűbb csend: az a szörnyű csapás, mikor egy családnak a tagjai is nem értik meg egymást. Amikor a gyermek lelke hiába kér a szülőktől örök életre szóló üdítő és tápláló italt. Amikor az asszony fojtott zokogását nem veszi észre a férje, akit sodor a ragyogó éjjeli élet, a játék vagy a mámor szenvedélye; vagy amikor az asszony maga külön titkos örömeinek a dalát éneklí és nem veszi észre, hogy ugyanakkor a családja temetődalát dúdolja s ez az ének még a sírjában is vádolni fogja őt!...

Aztán panaszzoljuk, hogy a mi mai nagy nemzeti bánatunkat nem akarják megérteni az idegen népek, hogy a mi sírásunk, a magyarral történt vétek vádoló szava úgy hal el, mint az erdőben megtámadott ember segélykiáltása a mellette elrobogó vonat zúgásában. Dehát mit panaszlunk és csodálkozunk, mikor mi magyarok, mi reformátusok, mi családok, mi hitvesek, mi gyermekek és szülők sem értjük meg egymást?

Kedves Testvéreim! Legyen áldott a ti lelki atyátoknak az ihletett ajka, ki e sivár világban a szeretet himnuszát zengi előttetek szüntelen, olyan lágyan, hogy elfelejtünk tőle tovább sírni; aki korholni, feddeni is úgy tud, hogy az útése is puha és bársonyos, mint az anyai kéz simogatása; aki minden igehirdetésével azt magyarázza, hogy egy jobb világ nem akkor jő el, mikor éjig nőnek a gyárkémények, hanem mikor egymásig érnek el az emberszívek. Amikor úgy férünk el egymás mellett, mint az ég csillagai, melyek fényt adva egymásnak, örök összhangban köszöntik egymást. Legyen áldott, amikor azt hirdeti, hogy szeretni egymást annyit jelent, mint örömmé lenni e világ számára, örömet ültetni kemény szívekbe, rózsákat szórní boldog pazarlással a tüskés utakra. Legyen áldott, amikor szentek trombitáján harsogja, hogy ti pénzemberek: ársszátok el ezt a sóhajországot szociális intézmények seregével, hogy minden magyar gyermeknek kerüljön tető a feje fölé s tápláló kenyér a kezébe! Minden elhagyott kapjon testvéri szót, félénk szemű árva, ez a csókot szomjazó hajnali arc, ez a sárbatiport szíromlevél, ne legyen többé szemétre dobott nefelejts! A haragos testvér, a bántás sötét emlékeit feledve, simogatva fogja meg a békülés jobb kezét, minden családi hajlék váljék a békesség és megértés szent sátrává, — s e nemzet papjai testvéri szívvel tudják már egyszer megcsókolni egymást, anélkül, hogy a Júdas áruló csókjára kellene gondolniok! Mert sohse feledjétek, emberek, hogy a Krisztus is azért halt meg mindnyájunkért, mert nagyon szeretett minket!

Kedves Testvéreim! Sokat beszéltem s azt hiszem, mégis keveset. Nem tudom, vajjon elért-e a ti ünnepelt pásztorotok képe az általam adott kezek között? Nem kellett-é, mint egy szűk ládába csomagolt márványszoborról itt is, ott is letördelni valamit? Ha úgy történt; egészítsétek ki a saját lelketekben élő képen a letörölt vonásokat, s e nemesveretű pásztori egyéniség képe álljon teljes szépségében a lelketekben, az édes apátok és édes anyátok elmosódhatatlan képe mellett, mert ez a próféta, apostol és édesanya megérdemli ezt a kitüntető szállást tőletek. S e ti bizonyágtévészek láttára a ti ünnepelt, csendes boldogságában rátok mosolygó lelkű pásztorotok így válaszol:

Zárd magadba, lelkem, ezt a boldogságot: mely ez édes, szép órában rád szivárgott. Mint a cseppet a virágnak kelyhe szokta, — tartogatván hév napokra, bús napokra! S ha tömjénem javát ez oltár izzó tüzén elhittetem: Elég! Elég lesz! Te szolgádat bocsásd el akkor Istenem! Ámen.

(Kézirat gyanánt. Muraközy Gyula beszédeiből vett gondolatok).

Báró Bottlik István egyh. m. gondnok üdvözlő beszéde

Mélyen tisztelt Esperes úr, szeretett Hittestvérünk!

Az Úr ajándékozott meg Téged 25 éves szolgálatod alatt erős hittel, emelkedett lélekkel és friss elmével. A Te életednek és szolgálatodnak ezen a mezezes fordulóján tehát mindenk előtt az Ó szent nevét áldjuk.

Minden emberi hivatás gyakorlásában döntő az erős akarat, melyet önmagunkból termelünk ki, — a papi hivatás gyakorlásához azonban ezen felül még más is kell, mit tudással és akarattal nem olthatunk magunkba — *hit kell, — ihlet kell*, mely csak Isten kegyelméből származhatik.

A papi léleknek forrásnak kell lennie, melyből bőven buzog a hit ereje, mely soha el nem fogy, hanem annál gazdagabbá válik, mentől többet merítenek belőle.

Ilyen forrás a Te lelked szeretett esperesünk, mely bőven ontja hitének erejét híveinek és mely mentől többet ád, annál bőségesebbé válik.

Mert Te a hit rajongója vagy a szószéken, honnan szerte szórva lelkednek kincseit, megtermékenyítve a hívő lelkeket. — A Te szavad *harsona*, mely belékiáltja az anyagiás sívár világba, hogy nem az az igazi fény, melyet az arany csillogása ad, hanem az igazi fény a hit ragyogása, a léleknek vele járó tisztasága, mert csak az adhat nyugalmat, — a lélek nyugalma nélkül pedig az öröm nem igazi öröm, mint ahogyan a megpróbáltatások napjaiban is nem a kincs az, mely vigaszt ád, hanem a hit lehet egyedül az enyhület balsama.

És amint a szószéken erős hittel hinned az ígét, úgy erős és fáradhatatlan vagy a munkaasztalnál, hogy felvirágoztasd egyházi intézményeinket, mert egyházi intézményeink az a keret, melyben a rendszeres hitélet kifejlődik.

De nem csak mint lelkész és egyházi kormányzó vagy példaadó, de példaadó vagy családi és magánéleted tisztaságában és példaadó vagy a közéletben is, ahol bátor és okos harcosa vagy a nemzeti gondolatnak.

Évszázadok történelmének az eredménye, hogy a református papi ideálból két elem nem hiányozhatik, — az egyik a puritanizmus, mely főként a magánéletben jut kifejezésre, a másik a nacionalizmus, a *nemzeti gondolatnak* minden más érdek és gondolat fölé való helyezése. — Ezzel a két gondolattal forrott össze évszázadokon át a magyar kálvinizmus, és mi ma Téged, életednek és pályafutásodnak ezen a nevezetes fordulóján nemesak mint ihletett szónokot, Krisztus királyságának egyik jeles apostolát, nemesak mint kitűnő és fáradhatatlan esperesünket ünnepelünk, hanem ünnepeljük benned a puritán és jó embert és a meggyőződéséhez hajlíthatatlanul ragaszkodó rajongólelkű magyart is.

Hálát adunk a Mindenható Istennek, hogy friss egészségben, törhetetlen akarattal és még felfelé ívelő erőben engedte Neked megélni ezt a napot és fohászkodunk Hozzá, hogy adjon Neked fontos hivatásod teljesítésére a jövőben is testi és lelki erőket, hogy a Te lelked maradjon az a forrás, mely bőven ontja magából a hit kincseit, elméd pedig maradjon az az erő, mely bőleséggel kormányozza az egyház erkölcsi és anyagi javait.

Az alsóborsodi egyházmegye nevében üdvözöllek Téged, szeretett Esperesünk, papi működésed 25 éves fordulójám és biztosítlak arról, hogy a ragaszkodás, mellyel személyed iránt viseltetünk, bennünk változatlanul tovább fog élni biztosítékául annak, hogy munkádat a jövőben is siker koronázza, mert igéd és cselekedeteid bennünk megértésre találnak.

Majd dr. Enyedv Andor üdvözölte az ünnepelt esperest a miskolci egyház és szervei nevében s a következőket mondotta:

Nagytiszteletű Esperes Úr, kedves Lelkésztársam!

A miskolci egyház, a Te szeretett és szerető gyülekezeted; az egyház előljárósága és közönsége; tisztviselői és alkalmazottai; továbbá az egyház kebelébe tartozó testületek, szervek, egyesületek üdvözlését óhajtanám előtted ez ünnepélyes pillanathan, életednek és munkádnak eme nevezetes fordulópontján tolmácsolni.

Minden gyülekezet, ez a mi miskolci gyülekezetünk is tulajdonképen egy százhúrú hangszer. S a lelkipásztori munka azért művészet; sőt talán elfogultság nélkül mondhatnám, hogy a legmagasabbrendű művészet; mert a lelkipásztorinak úgy kell játszani a gyülekezetébe tartozó lelkek húrjain, hogy azokból a lelkekből a legfelségesebb dallam: a Krisztusban való megváltottság hála- és örömeke váltódjon ki és esendüljön fel. Te huszonöt évesen át a megérzés ösztönös művészetével, felülről jövő ihlettséggel, nagy szeretettel játszottál a gondjaidra bízott gyülekezetek lelki húrjain. Isten, a mi Atyánk bizonyára nem veszi rossz néven, sőt hitünk szerint helybenhagyását adja ahhoz, ha ennek a miskolci gyülekezetnek, amely huszonöt éves lelkési munkádnak az oroslánrészét élvezte; e gyülekezet lelkének, lelkeinek hálájja, öröme szeretete ma nemcsak ő felé a magasságba, hanem feléd, a szolgálta, a küldött, az eszköz felé is kiárad. Az én szavaim gyengék és kevesek; szürkék és szegények ahhoz, hogy ennek a feléd áradó hála- és szeretethullámnak minden árnyalatát kifejezzem; egész skáláját végigjártsszam, gazdag tartalmát kimerítsem, formába öntsem és elébe tárjam. Azért én, a szolgatárs, arra kérlek és azt kívánom neked, hogy amint mindig megérezted, hogy híveid között megjelenve, mit kelljen mondanod, úgy érezd meg most is: mit, mennyit akar, mi mindent szeretne neked mondani ez a gyülekezet; amikor színes, illatozó virágokban a szívét nyújtja feléd, amikor az ajándékaival halmoz el; amikor a nevedre alapítványt tesz; s amikor az én erőtlen ajkaimon át azt kiáltja feléd: Isten áldjon meg a huszonöt éves munkáért úgy, amint a munkádban megáldott; áldjon meg erővel, egészséggel, boldogsággal, a további munka alkalmaival és lehetőségeivel s amint részt adott neked az újraéledő Magyarország és az Istenországa magvetésében, úgy adjon részt az aratásban is; amint méltóvá tett a vetés áldozatára, fáradságára, verejtékére, úgy tegyen méltóvá majd az aratás öröme, szent áldomására, örök dicsőségére is.

Pósa Péter lelkészegyesületi elnök üdvözlő beszéde.

Nagytisztelétű Esperes úr!

Kedves Barátom!

Nagyon boldognak érzem magam, hogy munkás életednek ezen a szép napján, a Krisztus szolgálatát jelentő lelkipásztori működésed negyedszázados határkövémél éppen én köszönhetlek lelkészársaid és tanító-testvéreid nevében, akik ma mély tisztelettel és ragaszkodó szeretettel hajtják meg Előtted az elismerés lobogóját — Ha ebben a díszes, nagy gyülekezetben senki nem értene is, a Te meghatott szíved bizonnal érzi és tudja, miért tölti el az én lelkemet különösen nagy öröm ebben a pillanatban! — Én nemcsak ennek a 25 esztendőnek idején láttam és figyeltem szent örömmel a néped javára és Isten dicsőségére végzett lelkipásztori munkáidat, hanem ezt a negyedszázadot megelőző, boldog esztendők küzködéseit, fáradságait, készülődéseit, szárnypróbálgatásait, tervezgetéseit, álmaikat, vágyait és reményégeit is együtt éltük át a sok boldog órát és drága emléket nyújtott Alma Mater falai között, amit éppen úgy nem tudunk elfelejteni, mint ahogyan a hálás gyermek nem felejtheti el soha az édesanyját. Azok az ifjúkori, szép emlékek most is édes melegséggel töltik el szívemet s a Tiédet is bizonnal visszaviszik egy pillanatra abba az időbe, amikor — velem együtt — göndörfürtű, szőke ifjú voltál, de már akkor is telve azzal a szent túzzal és nemes gerjedéssel, ami jellemzője lett egész pályafutásodnak s amivel bele tudtál feledkezni minden munkádba, amit a Gondviselés bízott Reád.

Én üdvözlő szavaimban nem dicselkedhetem azzal, hogy ezerek és tízezerek nevében beszélek. Népes egyházmegyéd sok tízezer lakosságának köszöntését tolmácsolta Gondnok urunk Ó Méltósága, a saját egyházad: a hegyen épült város sokezer lelke nevében letette a babért a szolgálatban közös testvérünk; — én csak másfélszáz ember nevében köszöntelek, de ez a másfélszáz lélek a Te legközelebbi munkatársaid kicsiny serege: mind besorozott, eljegyzet és felesküdt katonája a Jézus Krisztus anyaszentegyházának és nemcsak víznek, hanem — legalább a jó szándékban — tűznek és Szentléleknek keresztségével elpecsételt hű vitéze az Idvesség Fejedelmének. Félszáz kopott palástos, de mindig bibliás prédikátor, száznál több énekes-zsoltáros, verejtékesen dolgozó tanító- és tanítónő-munkatársaid szívéből száll most Feléd! az áldáskívárat hangja, az Ég felé pedig az Érted való imádságnak Istent kereső esedezése. Egyházmegyénk minden paróchiájának, minden tanító lakásának virágos ablaka nyitva van most és mind erre néz, a miskolci Kossuth-utcai templom felé, s azokból a kitarult ablakokból s azokból a szerető szívekből jövő buzó könyörgéssel egyesülve — hisszük — jóillatú áldozat gyveánt találják meg a könyörgést meghallgató édes Atya mennyei trónusát!

Nagytisztelétű Esperes úr! Az a legközelebbi három vasárnap, amiből kettőt már eltöltöttünk, egy pedig a legközelebbi Úrnapiján jön el reánk, a prekopális rendszer elnevezése szerint a „Jubilate“, „Cantate“ és „Rogate“ nevet viseli. Noha igehirdetésünkben nem ezt a rendszert követjük, ez a három úrnapi név most mégis utat mutat és irányt jelöl nekünk. Ünnepeink örvendő lélekkel: jubiláljuk nagyszívú s nagyszívében sok szeretetet hordozó Esperesünket a „primus inter pares“-t, akinek ajtója és lelke mindenkor

nyitva volt és van lelkész- és tanító-testvérei előtt. — Az Úr színe elé hozott örömlunket megszentelni kívánjuk azáltal, hogy boldog szívvel énekelünk dicséretet Istennek a kegyelemért, amivel fejünk koronája: példaadó vezér gyanánt nekünk adta Őt és életének áldásos munkáit, aki vezérségét sohasem a hatalmi törekvésben, hanem a szeretettel való szolgálatban ismerte és találta meg. Végül hálaadó és alázatos szívvel, buzgó imádságban kérjük a mennyei Kegyelmet, hogy áldó segítsége legyen továbbra is Vele, tartsa meg testi, lelki erejét, frissességét, munkakedvét, hogy nagyszívének meleg szeretetét osztogathassa évek hosszú során a hűséges munkatársak: lelkész- és tanító-testvérei között, akik ma különös szent örömmel érzik, hogy egy nagy családnak, Isten háznépének imádkozó tagjai.

Ez a háznép lelki erőiben mindég gazdag volt, de anyagiakban sohasem lehetett szegényebb a ref. papi és tanítói kar, mint éppen a mostani megnehezült járású időkben. Gazdag ajándékot tehát mi nem tudunk adni, de boldogan hisszük, hogy Előtted is, mint a szívek és vesék belsejét vizsgáló Isten előtt, a mi összefonódott tiszteletünk, imádkozó hálánk örvendező szeretetünk aranya, tömjéne és mirrhája többet ér és többet jelent „minden e világi kincsénél”. — Azzal az egy ajándékkal is, amit oly nagy szeretettel készítettünk Neked, mint a Te puritán lelkedhez a legillendőbbet, azzal a beszédkötettel, melynek egy díszruhába öltöztetett példányát Gondnok urunk most adta át, s aminek gondolata szerető szívvel kísérő munkatársaid lelkében fogant meg, — azzal is úgy jártunk, hogy az ajándékozó vált megajándékozottá általa. Mi akartunk Téged megajándékozni és Te ajándékoztál meg minket, mégpedig kettős mértékben, mert könyved jövedelmét a legkisebbek: a mi gondozásra szorult, szegény árváink részére ajánlottad fel; más oldalról pedig ismét csak mi gazdagodunk és termékenyülünk annak a mennyei szent tűznek és tiszta magyar hevületnek erejével, ami kiárad köteted minden sorából, minden betűjéből, ami nem más, mint az Isten-, testvér- és hazaszeretet Szentháromságának hirdetése.

Köszönjük Neked és a Téged nekünk ajándékozó Istennek ezt a gazdagításra való igehirdetést; köszönjük a hivatalos, magán- és családi életedből kiáradó s mindennél ékeesebben szóló prédikációt! Kérünk, hogy szíved szeretetét ezután se zárd el lelkipásztor- és tanítótestvéreid előtt; — mindenkefelett pedig kérjük az Áldások Atyját, hogy aki eddig megáldott és kezenfogva vezért, áldjon meg ezután is és a következő évek és évtizedek alatt is vezessen erőről-erőre, nyereségről-nyereségre!

Most pedig hozzátok fordulok lelkész- és tanító-testvérek: „Úrnak szolgálai mindnyájan, áldjátok az Urat vígan” — s velem együtt örvendő szívetek mélyéről szálljon a zsoltáriró ajkán fogant Ige szeretett Esperesünk felé: „Áldjon meg Téged az Úr a Sionról, aki teremtette az eget és földet.”

Fogadd el kérünk egyszerű üdvözlő szavainkat olyan szeretettel, mint amily szerető szívek küldik azt Feléd.

*A Magyar Kálvinszövetség üdvözlő levele; melyet Vitéz Sáfrán Géza
altábornagy olvasott fel:*

Nagytiszteletű Urunk!

Szövetségünk örömmel értesült arról, hogy Nagytiszteletű Urunkat most ünnepli egyházunk, lelkipásztorkodásának 25. éves évfordulója alkalmából. Ezen jubileum alkalmából szívünk egész melegével üdvözljük első sorban is, mint lelkipásztort, aki fáradhatatlan buzgalommal munkálkodik egyházunk bőséges munkamezején. Üdvözljük másodsorban különösen, mint Szövetségünknek egyik leglelkesebb apostolát, ki nemcsak egyházmegyéjében szervezte meg a Kálvin-Szövetséget, hanem országos viszonylatban is lelkes munkát végzett, minek nagy részben köszönhetjük, hogy legfontosabb munkakörünk egyike, a belmissziói munka, nagy eredményeket tud felmutatni. Kívánjuk eddigi munkásságára Istennek gazdag áldását, hogy annak eredményében gyönyörködhessék; kívánjuk, hogy adjon a Mindenható Nagytiszteletű Urunknak erőt, egészséget az elkövetkezendő újabb évtizedekre is, hogy tovább is szolgálhassa, úgy, mint eddig is, — hazánkat és egyházunkat Isten dicsőségére és mindnyájunk örömére. S kérjük, hogy nagyköri áldásos tevékenykedése közben Szövetségünknek is juttasson azon értékekből, melyekkel Egyházunkat és Szövetségünket eddig is gazdagította.

Ismételten kérve Isten gazdag áldását Nagytisztelő Urunkra, maradtunk igaz hívei:

a Magyar Kálvin Szövetség nevében

Bernát István világi elnök megbízásából:

*Dr. Porcs István
igazgató.*

Farkas István esperes válasza az üdvözlésekre:

Kedves Testvéreim!

Amíg csendben, egymás mellett megpihelve hallgattuk itt mindnyájan az ékes és szép beszédeket, amelyekkel csekélységemet e nagy gyülekezet előtt könnyhullásra kényszerítettek, megvallom, egy pár pillanatra messze szállott a lelkem... Oda telepedtem le, a mindeneknek tökéletes példamutató gyanánt adatott Megváltó lábai elé, mint annyi sokszor már életemben, hogy szemébe nézve amaz igaz embernek, kezébe téve remegő kezemet, hallgassam, mit tanácsolna nékem, ha most itt állana.

És látások vettek körül... Már nem nyugtalanodik a szívem. Csendben van már, mint a békés hullámokon tova sikló hajó!

Feledhetetlen jelenet újult meg lelki szemeim előtt. Egy ifjú embert látok állani a Mester előtt. És csendül ajkán az ártatlan kérdés: Jó Mesterem, mit cselekedjem, hogy az örök életet elnyerhessem?... És a mindig szelíd és alázatos nem engedi tovább beszélni az ifjút, ...Ne mondj engem jónak. Nincsen senki más jó, hanem csak az Isten!...

...És ime, én, aki nem vagyok méltó arra, hogy a Krisztus saruja szíj-át megoldjam, mégis kellett, hogy végighallgassam azokat a meg nem érdemelt dícsérő szavakat, melyekkel 25 esztendei lelkipásztori munkám, igyekezetem jutalmául elismerésükkel megtisztelni kegyesek voltak... Bár én gyakorlom magamat, a Krisztustól tanult alázatosságban, mégis a lélek nyugalmaival hallgattam meg eme biznyságtévéseket, mert a Mestertől kaptam erre is példamutatást.

Meghitt baráti körben, együtt azokkal, akiket a lelke igazán szeretett, a kicsi bétaniai házban — Lázár, Mártha, Mária s néhány tanítvány jelenlétében — mint írva van: egy font drága nárdus kenettel kente meg Mária a Jézus lábait!... A földhöz kötött életű, később árulóvá lett tanítvány zúgolódó szóval illette e sokba kerülő megbecsültetésért Máriát. És az én Mesterem szólt csendesen és édesen: Hagyj békét neki, az én temetésem napjára tartogatta ezt...

Szeretett gyülekezet! Huszonöt esztendő lelkipásztori munkái után a magamfajta, munkától nem féltő, látásokat látni vágyódó lelkű embernek már gyakorta kell gondolnia a halálra!... A temető számomra már sokkal közelebb van, mint a bölesöm. És én nem csak predikálok, de hiszem is, hogy a mi emberéletünknek végső célja a Haza, az Atyához való menetel... Mit viszünk magunkkal Haza az Atyához!... ettől függ életünk értéke. Nem az a fontos, kinek tartottak itt alant az emberek, hanem az, hogy miként szolgáltuk Isten ügyét az emberek között.

Megvallom őszintén, hogy hibákkal teljes, gyarló bűnös ember vagyok én is... De azt nem tagadom, hogy mindig kívánságos vágyódás élt a lelkemben próbálni a Krisztus nyomdokait követni.

És ha ti, szeretett testvéreim, úgy ítéletek meg az én gyarló életem munkáit, hogy azok némelyikén ott volt a krisztusi bélyeg; ha úgy ítéletek ma felőlem, hogy a szemetekben itt-ott felragyogó könnyeiteket élettemmel megérdemeltem, köszönöm mindnyájan tinéktek ezeket a majdan, temetésemre felajánlott illatozó nárdusokat...

Lesz már mit elvinnem az Isten elé magam mellett való biznyságomul, ha majd Haza hív az Úr: a ti könnyeitek, az értem imádkozó áldáskívánások lesz az s hiszem, ezekért a könnyekért megbocsátja az Úr gyarló szolgálójának sok fogyatkozásait.

Testvéreim! Én úgy állok előttetek, mint a világ legboldogabb embere. Nekem az Isten mindig többet adott, mint amit érdemeltem! Még akkor is áldott, mikor keserves könnyek útján vitt az életem ösvénye... Dolgozni másokért, felemelni az elesetteket, könnyeit letörölni a szenvedőnek, a bűnöst nem csak feddeni, de megjavítani, felemelni, sajnálni, szeretni, testvérnek fogadni, mindig jót látni mindenben, Isten szívére hajtani fejünket, alázattal élni, imádkozni,... ez volt a boldogságom megtalálásának a titka!... S ha százszor születnék, mindig csak így szeretnék élni, mert hiszem, hirdetem, hogy mindenki olyan boldog, ahogy szeretni tud!...

Én külön, külön nem köszönöm meg a felém hajló kedves figyelmet. Szeretett gyülekezetem, egyházmegyém, lelkész, tanító és presbiter testvéreim, a közel s távolból egybe sereglett atyafiak mindnyájan, az imádkozó ember boldog örömeivel köszönöm meg tinéktek megmutatott szeretete-
teteket. És most, Istennek népe, áldjon meg titeket az áldásokkal gazdag Isten. Ó maga szenteljen meg titeket egész valótokban és a ti gondolkozó és érző lelketek és testetek őriztessék meg mindenestől, hogy fedhetetlen legyen a mi Urunk Jézus eljövetelekor. Amen.

